

التسهيل في تجويد التنزيل

Et-Teshil fi Tecvidi't-Tenzil

(Kolay Anlatımlı Tecvid)

Hazırlayan:
Ahmed Hurşid Rauf

2.Baskı
2012M_ 1433H

Tercüme:
Abdurrahman AKKUŞ
Trondheim (Norveç) Mevlana Camii İmam-Hatibi
D.İ.B Trabzon(Türkiye) Eğitim Merkezi Öğretim Görevlisi

FUZULI
Basım ve yayın
Tel: 07710587284
KERKUK - TEZE

İçindekiler	sayı
Tecvit Öğrencilerine Tavsiyeler	8
Tecvit İlmine Giriş	10
Lahn (hata) ve Çeşitleri	11
Harflerin Mahreçleri	12
Harflerin Sıfatları	15
Okuyuş Çeşitleri	19
İstiaze ve Besmele	20
Sakin Nun ve Tenvinin Hükümleri	22
Sakin Mim'in Hükümleri	26
Şeddeli (م) ve (ن) un Hükümleri	26
Lam'ın (ل) Hükümleri	28
İdgamın Hükümleri	30
Med Yapmanın Hükümleri	33
(ر) Harfinin Hükümleri	40
Kat' ve Vasl Hemzesi	43
İki Sakin Harfin Bir Araya Gelmesi	46
Vakf ve İbtida	47
Revm ve İşmam	49
Açık ve Yuvarlak(Kapalı) (ة ت)	50
Kur'an-ı Kerim'de Sekteler	50
Tilavet Secdesi	51
Tekbir	52
Hafs Rivayetinin Özellikleri	52
Kur'an Tilavet Adabı	53
Hatim Duası	54
المقدمة الجزرية	55
<u>Kaynaklar</u>	<u>61</u>

MÜTERCİMİN ÖNSÖZÜ

Hamd, Kitab-ı Hâkim'ini inzal buyurarak bizleri şereflendiren Yüce Allah'a;

Salât, ümmetin Emîn'i ve Şeff'i Efendimiz Muhammed Mustafa'ya;
Selam, din-i İslam'ın emirlerini baş tacı yapıp, sünnet-i seniyye'yi bir gölge gibi takip etmeye çalışan bahtiyar kulların üzerine olsun.

Türkçe'de kaleme alınmış veya tercüme edilmiş onlarca tecvit kitabı mevcuttur. Fakat et-Teshil fi Tecvidi't-Tenzil isimli bu küçük hacimli kitabı tercüme etmemizin sebebi Giriş kısmında verilen (Kıraat yapmanın kuralları, harflerin mahreçleri ve okuyuş çeşitleri) gibi özlü bilgilerin yanı sıra konuların derli yoplu ve anlaşılır bir dille yazılmış olmasıdır. Ayrıca soru-cevap üslubunun tercih edilmiş olması öğretici ve öğrencinin işini kolaylaştıracağı gibi, bilgilerin daha kalıcı olmasını sağlayacaktır.

Kitabın Arapçadan Türkçeye tercüme edilmesinin bir diğer sebebi de aynı eserin Kurdçe, Norveççe ve İngilizce çevirilerinin de yapılmış olmasıdır. Böylece beşli bir takım oluşturulmuştur. Ayrıca, tespit edebildiğimiz kadarıyla eser Norveççe olarak yayımlanan ilk tecvit kitabıdır ve bu yönüyle dikkate şayandır.

Kitabın farklı dillere çeviri ve baskısının yapılması konusunda büyük emek sarfeden Sayın Gülşen Ahmed **ŞEKERCİ** Hanımefendi'ye teşekkür ediyor ve emeklerinin Allah (c.c) katında makbul olmasını temenni ediyorum.

Tercüme: Abdurrahman AKKUŞ
Norveç-Trondheim Mevlana Camii İmam-Hatibi
Türkiye-Trabzon Diyanet Eğitim Merkezi Öğretim Görevlisi

BİRİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, peygamberlerin en onurlusu Efendimiz Hz. Muhammed'e, âl ve ashabına salât-ü selam olsun.

Her ilim dalına karışan “yenilik”, tecvit ilmine de bulaşmıştır. Fakat bu alanın uzmanları tecvit ilmini anlaşılması kolay ifadelerle, öğrencilerin zihnini bulandıracak kapalı kural ve sembollerden uzak modern bir anlatım tarzıyla yazıp açıklamaya muktedir olmuşlardır. Böylece, tecvit ilmini zorlanmadan öğrenmek mümkün olmuştur.

Geçmiş âlimlerin eserlerinden ve son dönem müelliflerinin risalelerinden derleyerek Hafs rivayeti üzere, ezberlemesi kolay, soru-cevap yöntemini uygulayan, üslûbu anlaşılır, örnek ve açıklayıcı resimlerle meseleyi akla yatkın hale getiren ve kurallarda ki zorlukları gideren bir eser meydana getirmek istedim.

Esere “et-Teshil fi Tecvidi't-Tenzil” ismini verdim. Cenab-ı Allah'tan -Efendimiz Muhammed Mustafa hürmetine- eserin rızasına muvafık ve kalbi selim ile okuyanlara faydalı olmasını diliyorum.

Değerli okuyuculardan; hocalarımıza ve bendenize dua etmelerini istiyorum.

Salât ve selam Efendimizin, âl ve ashabının üzerine olsun.

Kuran hadımı :

Ahmet Hurşit RAUF

1422 H. 2001M. / Kerkük

Molla hakki Ali Gani Efendinin Takrizi

Bismillahirrahmanirrahim

Kur'an-ı Azim'i bizlere lütfeden ve o'nu gönüllere nur ve şifa kılan, her arif ve ihlas sahibinin zevk alacağı ilahi sırları her bir harfine vadeden ve de bütün vaatlerini Besmele'de toplayan Allah'a nimetlerine vefa ve o nimetlerin ziyadesine kafi hamdü senalar olsun.

Bir hadis-i şeriflerinde "Sizin en hayırlınız Kur'an'ı öğrenen ve öğretendir" buyuran Efendimiz ve şefaathimiz Muhammed Mustafa'ya salât ve selam olsun.

Değerli kardeşim Ahmet Hurşit Rauf Bey'in tecvit ilmine dair bir eser üzerinde çalıştığını ve o'na "et-Teshil fi Tecvidi't-Tenzil" ismini verdiğini öğrendim. Öğrenciler ve Kur'an okuyucuları için kısa, öz, faydalı, meselelere şamil ve bu yola baş koyanların müstağni olamayacakları bir eser olduğunu gördüm.

Allah (c.c) bu eser ile bizleri ve ehl-i Kur'an'ı en güzel şekilde mükâfatlandırın.

Kuran Hadimi:

Hakki Ali GANİ - Nurulkebir Camii İmam- Hatibi

Kerkük-1422/ 2001

Şeyh Abdullatif Halil Hızır es-Sufi'nin Takrizi

Bismillahirrahmanirrahim

Hamd âlemlerin rabbi Allah'a, salât ve selam seyyidül-mürselin Muhammedü'l-Emin Efendimiz'e, âl ve ashabına olsun.

İmam Asım'ın Hafs rivayeti üzere yazılmış et-Teshil fi Tecvidi't-Tenzil isimli Ahmed Hurşid Rauf'un kolay, anlaşılabilir ve açıklayıcı eserine vakıf oldum.

Gerçekten, örnek ve açık şemalarla tecvidin önemli konularını bir araya toplamış ve zihinde şekillenmesini kolaylaştıran bir üslup kullanmış. Bu büyük ilim alanında tilavet kurallarını öğrenmek isteyen öğrenciler ondan faydalanacaklardır.

Bu kitap, Tecvid ilminin birçok faydalarını bir araya toplamış. Ancak şunu söyleyebilirim: Allah'ın (c.c) Yüce Kitabına hizmet için harcadığı emekleri kendisine mübarek olsun. Allah (c.c) kendisini başarılı kılsın.

Sözümüzün sonu; "Hamd, âlemlerin rabbi olan Allah'a mahsustur".

Kur'an Hadimi:

Abdullatif Halil Hızır es-Sufi: Kıraati Aşere Hocası

Musul-1422/2001

Şeyh Velid Salim Zennun el-Hemedani'nin Takrizi

Bismillahirrahmanirrahim

Hamd âlemlerin rabbi Allah'a, salât ve selam Efendimiz Muhammed Mustafa'ya, âl ve ashabına olsun.

Değerli kardeşim Ahmed Hurşid Rauf'un tecvidin muayyen konuları üzerine kaleme almış olduğu et-Teshil fi Tecvidi't-Tenzil isimli eseri elime ulaştı. Bu ilme dair kuralları; açık ve anlaşılması kolay bir dille, bu alanda eğitime yeni başlamış olanlara faydalı olacak şekilde bütün ana konuları kapsayan bir kitap olarak gördüm.

Allah'tan (c.c) kardeşim Ahmed'i Yüce Kitab'ına hizmete muvafık kılmasını, bizleri her türlü tehlikelerden muhafaza etmesini ve bize, anne-babamıza, hocalarımıza ve bütün sevdiklerimize sıhhat, afiyet, mağfret ve ihsanda bulunmasını diliyorum. Kardeşimin emek sarf ettiği bu eserinin kıyamet günü mizanda değer bulmasını ümit ediyorum. Her daim hamd ve fazilet Allah'a mahsustur.

"Allah'a çağırın, iyi iş yapan ve "ben Müslümanlardanım" diyenden kimin sözü daha güzeldir?" (Fussilet:33)

Salât; gözümüzün nuru, efendimiz Muhammed Mustafa'ya, âl ve ashabına olsun.

Sözümüzün sonu; "Hamd, âlemlerin rabbi olan Allah'a mahsustur".

Kur'an Hadimi:

Velid Salim Zennun el-Hemedani: Kıraati Aşere Hocası

1422/2001

Tecvit Öğrencilerine Tavsiyeler

Tecvid ilminin amacı, harfleri doğru telaffuz etmektir ki bu da doğru okumanın ilk aşamasıdır. Farklı bir telaffuzla ister namaz da isterse başka yerlerde Kur'an okuması doğru olmaz. Şayet Kur'an'ı doğru okumayı bildiği halde; önemsemeyerek harf ve kelime hatası gibi (tahrif ve lahn) yanlış okuyuşlar yaparsa günahkâr olur. Namaz farz olduğu gibi namazda Kur'an kıraati yapmak ta farzdır. Yine her Müslüman'a namazını doğru kılacak kadar bilgileri öğrenmesi farzdır. Bunun için kıraatini düzeltmesi ve Allah Resulü'nün okuduğu gibi okumasını sağlayacak vasıfları öğrenmesi gerekir.

1. Aşama: Harflerin çıkış yerini (meharicü'l-huruf) öğrenmesi, dilini alıştırması ve bu sıfatlara aşinalık kazanması. Çünkü harfler arasında ki farklar mahreç ve sıfatlarla ortaya çıkar.
2. Aşama: Telaffuzun güzel olması. Bu kıraatin sıhhatini etkilemez; ancak ifadenin güzel ve anlaşılabilir olmasını sağlar. İdğam, ihfa, iklab, med, terkîk ve tefhim gibi.
3. Aşama: Efendimiz (a.s)'ın "Kur'an'ı maharetle (usulüne uygun, güzelce) okuyanlar peygambere vahiy getirme şerefine nail olan meleklerle (veya kiramen kâtibinle) beraberdirler"¹ müjdesine eren kimselerin mertebesidir. Bu ise durakları bilip meleke haline getirmekle olur ki ancak ayetlerin manasını kavrayıp, ahkâmına nüfuz etmekle mümkündür.

Kur'an'ı düzgün okumaya yardımcı etkenlerin başında okuyuş kurallarını bilmek gelir. Bunları bildikten sonra uygulaması kolay olur. Şöyle ki; tecvid kurallarını bilen bir öğrenciye on ayet üzerinde alıştırmayı yaptırmak yeterli olur. Artık diğer ayetleri onlara kıyasla okuyabilir. Böylece dili tecvid melekesi kazanır. Unutmamak gerekir ki bu melekeyi kazanmak devamlı tekrar ve alıştırmayı yapmakla elde edilir.

İbnü'l-Cezeri'nin dediği gibi; bu işi yapıp yapmamak kişinin çenesiyle (ağız ile) alıştırmaya yapmasına bağlıdır.

Alıştırma yapmanın iki kuralı vardır:

---

¹ Muslim'den rivayet edilmistir.

1. Düzgün okuyan bir kimseyi çokça dinlemek. Kariyi dinlerken bir taraftan da Kur'an'dan takip edilir. Güzel kıraat yapmak isteyen kimse ya bir hocadan (fem-i muhsin); yada teyb ve benzeri aletlerden dinleyip; sürekli Kur'an'dan takip etmelidir. Hangi kitaptan olursa olsun, tecvid kurallarını öğrenen kişi örneklerini fem-i muhsin bir hocadan dinlemelidir. Örneklerin uygulaması ancak böylece yapılabilir.
2. Öğrenci; telaffuzunu düzeltmek, dilini alıştırmak ve kuralları uygulayabilmek için çokça okuyup, alıştırmaya yapmalıdır.

Tecvit İlimine Giriş

S. Tecvit ilmi nedir?

C. Sözlük anlamı güzelleştirmektir.

Terim olarak, her harfin sıfatlar, medler, terkik ve tefhim gibi hususlarda hakkını (cehr ve şiddet gibi zati sıfatlarına uygun olarak mahrecinden çıkarmak) ve müstehakkını (terkik ve tefhim gibi arızı sıfatlarını uygulayarak) vermektir.

S. Tecvit ilminin amacı nedir?

C. Kur'an tilavetini, Efendimiz'den (a.s) alındığı üzere tam olarak yapmaktır. Ya da lisanı, Allah'ın kitabını tilavet ederken hatadan korumaktır.

S. Tecvit ilminin önemi nedir?

C. Bazı âlimler tecvit ilmini dini ilimlerden kabul etmişlerdir. Hatta Kitabullah ile ilgisinden dolayı en değerli ilimlerden olduğunu söylemişlerdir. Çünkü harflerin doğru ve güzel telaffuz edilmesi İslam'ın beş şartından biri olan namazın kabul olmasını sağlar.

S. Tecvit'in hükmü nedir?

C. Tecvit öğrenmenin hükmü: Öğrenmenin hükmü farz-ı kifayedir, yani bazı Müslümanlar tarafından öğrenilirse diğerlerinden sorumluluk kalkar. Tecvitle okumanın hükmü: Kıraatı tecvitle yani kurallarına uygun yapmak her Müslüman'a farzdır.

İbnü'l-Cevzi(يقول ابن الجزري) şöyle demektedir;

Tecvit öğrenmek mutlaka gereklidir,
Kim Kur'an'ı tecvitle okumazsa günahkârdır,
Çünkü Allah Kur'an'ı tecvitle indirmiştir,
Bizlere kadar da tecvitle gelmiştir.
Tecvit, tilavetin takısıdır,
Tecvit, kıraatin süsüdür.

S. Tecvit ilmi nasıl öğrenilir?

C. Tecvit ilmi, hocaların bizzat ağzından kıraat ve eda usulüyle öğrenilir.

Lahn (hata) ve Çeşitleri

S. Lahn nedir?

C. Lahn, Kur'an-ı Kerim okurken hata yapmak ve doğru okuyamamaktır.

S. Lahn'ın çeşitleri nelerdir?

C. Lahn iki çeşittir:

1. Lahn-ı celi (açık hata): Lafızlarda ki yanılmadır, okumayı bozar. Kıraat âlimi olanlar da olmayanlarda bu hataların farkına varır. Lahn-ı celi harfin değiştirilmesiyle olabilir. Örneğin itbak ve istila sıfatlarını terkederek (ta ط) yı (dal د) ye çevirmek gibi veya hareketlerin değiştirilmesiyle olur. (الحَمْدُ) kelimesinin sonunda ki damme hareketini fethaya çevirmek gibi.

Bu tür hatalar haramdır, bunu yapan günahkâr olur.

2. Lahn-ı hafî (gizli hata): Lafızların okunuşunda kıraat âlimlerinin usulüne ters düşen okuyuşlardır. Bunlar gunne, med veya kasr'ın terk edilmesi gibi hatalardır.

Bu tür hatalar kıraatin güzelliğini bozduğu için mekruhtur.

Harflerin Mahreçleri

S. Mahreç (çıkış yeri) nedir?

C. Bir harfi seslendirirken harfin sesinin çıktığı yerdir. Mahreçler vasıtasıyla harfler birbirinden ayırt edilir.

S. Harfin mahreci nasıl bilinir?

C. Harfin önüne vasıl hemzesi getirip sakin (cezimli) veya şeddeli okuyunca sesin kesildiği yer, o harfin mahrecidir.

S. Harflerin mahreçleri kaç tanedir?

C. Mahreçler 17tanedir.

S. Bu 17 mahreç kaç yerden (organdan) çıkar?

C. Beş yerden çıkar:

- 1- Cevf (Ağız boşluğu): Burada bir mahreç vardır.
- 2- Halk(Boğaz): Üç mahreci vardır.
- 3- Lisan (Dil):On mahreci vardır.
- 4- Şefeh (Dudaklar) :İki mahreci vardır.
- 5- Hayşum(Geniz): Bir mahreci vardır.

S. Cevf ne demektir ve mahreci hangisidir?

C. Cevf; ağız ve boğazın oluşturduğu boşluktur ve tek mahreci vardır.

1. Mahreç: Buradan üç med harfi çıkar. Öncesi üstün olan elif, öncesi ötre olan vav ve öncesi esre olan ya harfleri. (بَا، بُو، بِي)
- Ağız boşluğu takdiri (varsayılan) bir mahreçtir.

S. Halk ne demektir ve mahreçleri nelerdir?

C. Boğaz demektir ve burada ki üç mahreçten altı harf çıkar.

1. Mahreç: (Aksa'l-halk) Boğazın en alt yani göğse bitişik olan kısmıdır. Buradan hemze ve he harfleri çıkar. (أ-هـ)
2. Mahreç: (Vasatu'l-halk) Boğazın orta kısmıdır ve buradan ayn ve ha harfleri çıkar. (ع-ح)
3. Mahreç: (Edne'l-halk) Boğazın ağza bitişik kısmına denilir. Buradan ğayn ve hı harfleri çıkar. (غ-خ)

S. Lisan ne demektir ve mahreçleri nelerdir?

C. Lisan ile dil kastedilir. Burada ki on mahreçten on sekiz harfin telaffuzu yapılır. Harfler söylenirken dilin ucu, ortası, iki yanı ve kökü kullanılır.

4. Mahreç: Dil ucu ile ön üst dişlerin arasındır ve buradan üç harf çıkar. (ت، ذ، ظ)
5. Mahreç: Dil ucu ve ön dişlerin arasındır. (ص، ز، س)
6. Mahreç: Dil ucu ve ön üst dişlerin kökü arasındır. (ت، د، ط)
7. Mahreç: Dil ucu ve üstü ile ön üst diş etleri arasındır. (ر)
8. Mahreç: Dilin ön kısmı ile aynı doğrultuda ki ön üst diş etleri arasındır. (ن)
9. Mahreç: Dilin iki yanı ile aynı doğrultuda ki diş etleri arasındır. (ل)
10. Mahreç: Dilin bir kenarı ile aynı doğrultuda ki ağız dişlerin arasındır. (ض)
11. Mahreç: Dilin ortası ile üst damak arasındır. (ج، ش، ي)
12. Mahreç: Dil kökü ile aynı doğrultuda ki üst damak arasındır. (ك)
13. Mahreç: Dil kökü ile üst damak arasında (ك) mahrecinin biraz daha boğaza yakın kısmıdır. (ق)

S. Şefeh ne demektir ve kaç mahreci vardır?

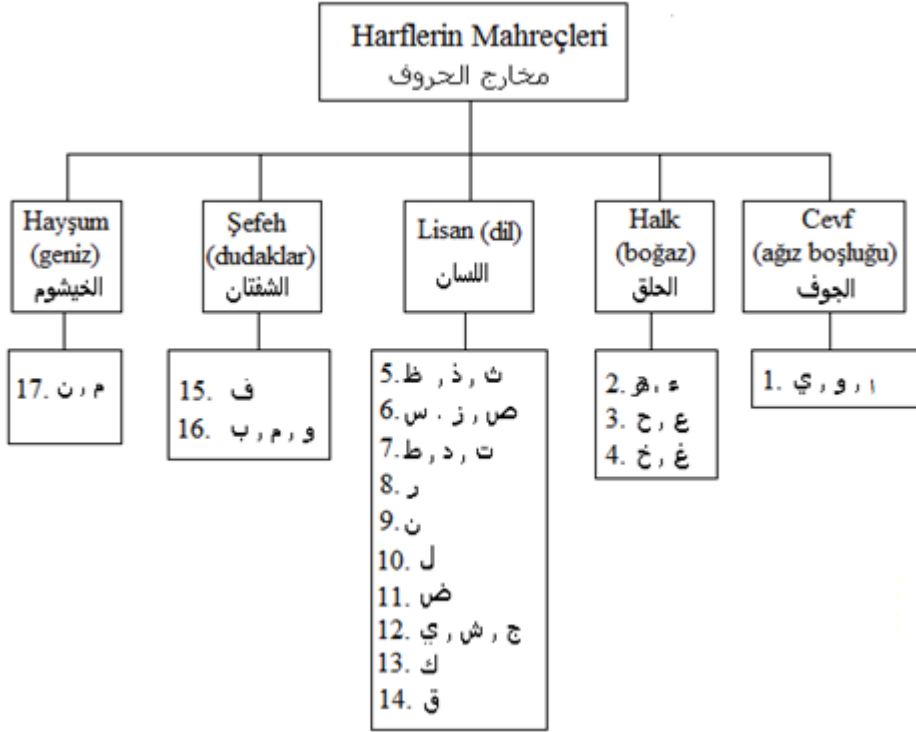
C. Dudaklar demektir ve burada ki iki mahreçten dört harf çıkar.

14. Mahreç: Alt dudağın iç kısmıyla ön üst dişlerin arasındır. (ف)
15. Mahreç: İki dudak birleştirilerek (ب، م) harfleri, biraz öne yuvarlak yapılarak (و) harfi söylenir.

S. Hayşum ne demektir ve kaç mahreci vardır?

C. Geniz yani burnun iç kısmındaki boşluğa denilir. Tek mahreci vardır.

16. Mahreç: Ğunnenin çıkış yeridir. Yani (ن، م) harflerinin şedde, idğam, ihfa ve sakın nun harfinin iklab yapılmı halinde bu mahreç kullanılır.

Harflerin Sıfatları

S. Harfin sıfatı nedir?

C. Harfin mahreçte oluşurken uğradığı geçici halidir.

S. Harflerin sıfatları kaç tanedir?

C. Harflerin 17 sıfatı vardır.

S. Bu sıfatlar kaç çeşide ayrılır?

C. Karşıtı (zıttı) bulunan ve bulunmayan olmak üzere iki kısma ayrılırlar. Karşıtı bulunanlar beş, bulunmayanlar yedi tanedir.

Karşıt sıfatı bulunan harflerden her biri beş sıfat alır. Diğer harfler ise bazen bir, bazen iki sıfat alırlar. Hatta hiç sıfatı dahi olmayabilir. Bir harfte en çok yedi sıfat olabilir.

S. Karşıtı olan sıfatlar nelerdir?

C. Karşıtı olan sıfatlar beş tanedir.

1. Hems sıfatı. Karşıtı cehrdir.

Hems: sözlükte gizlilik anlamına gelir. Terim olarak, harf telaffuz edilirken mahrecine fazla dayanmadığı için nefesin çıkmaya devam etmesidir. Bu harfler on tanedir: (فحثة شخص سكت)

Cehr: Sözlükte açıklamak, duyurmak anlamına gelir. Terim olarak, harf telaffuz edilirken mahrecine güçlü bir şekilde vurgu yapıldığı için nefesin hapsedilip akmamasıdır. Harfleri, hems sıfatı taşıyanların dışında ki harflerdir. (عَظْمٌ وَزُنُّ قَارِيٌّ غَضٌّ ذِي طَلَبٍ جَدًّا)

2. Şiddet sıfatı. Karşıtı rihvettir.

Şiddet: Sözlükte kuvvet anlamına gelir. Terim olarak, harfin telaffuzu esnasında mahrecine tam dayandığı için ses akışının durmasıdır. Bu sıfatı taşıyan harfler sekiz tanedir. (أجلك تطبق)

Bir de şiddet ve rihvet sıfatlarının arasında kalıp herhangi birisiyle vasıflanamayan beş harf vardır. Bu harflerde (لن عمر) terkiyle bir araya getirilmiştir.

Rihvet: Sözlükte yumuşak ve kolaylık demektir. Terim anlamı ise telaffuz esnasında harf mahrece tam dayanmadığı için ses akışının devam etmesidir. Şiddet sıfatında sayılan harflerin dışında kalanlar bu özelliği taşırlar.

3. İstila sıfatı. Karşıtı istifaldır.

İstila: Sözlük manası yükseklik demektir. Terim olarak, harf telaffuz edilirken dilin üst damağa doğru yükselmesidir. Bu sıfatın bulunduğu harfler yedi tanedir. (**خص ضِعْطِ قَطُّ**)

İstifal: alçalmak demektir. Yani harf telaffuz edilirken dilin yukarıya kalkmayıp ağız boşluğunda alt damakta kalmasıdır. İstifal sıfatına sahip harfler yirmi iki tanedir. (**تَبَّتْ عِزُّ مَنْ يُجُودُ حَرْفُهُ سَلَّ إِذْ شَكَا**)

4. Itbak sıfatı. Karşıtı infitahtır.

İtbak: Kelime manası bitişmek demektir. Terim olarak, dört harf telaffuz edilirken dilin üst damağa yapışmasıdır.

Bu harfler (**ص، ض، ط، ظ**)

İnfitah: Harflerin telaffuzu esnasında dil ile damak arasının açılıp nefesin akmasıdır. İtbak sıfatı bulunan dört harfin dışında ki tüm harfler bu özelliği taşır.

5. Izlak sıfatı. Karşıtı ismattır.

Izlak: : Sözlükte lisanın hızlı ve akıcı olmasına denilir. Terim olarak, harflerin dil ucu ve dudaktan kolay çıkmasıdır. Bu sıfatı taşıyan harfler altı tanedir. Şu sözde toplanmıştır: (**فر من لب**)

Ismat: : Susmaktan gelir. Harf okunurken lisanın tutulması demektir. Izlak harflerinin dışında kalan harflerin tamamı bu sıfatı taşırlar. Dört veya beş harfli kelimelerin tamamı ismat sıfatına sahip harflerden oluşmayıp içerisinde bir veya daha fazla izlak sıfatına sahip harf olduğu için musmate diye de isimlendirilmiştir. Örnek. (**جعفر**)، (**سفرجل**)

S. Karşıtı olmayan sıfatlar nelerdir?

C. Karşıtı olmayan sıfatlar yedi tanedir.

1. Safır sıfatı: Sesin, ön dişler ile dil ucu arasında kalmasıdır. Bu harfler üç tanedir ve kuş sesine benzerler. (**ص، ز، س**)

2. Kalkale sıfatı: Harf telaffuz edilirken mahrecin sıkıştırılıp fazladan ses çıkarılmasıdır. Harfleri beş tanedir. (قطب جد)

Kalkale harfi kelime sonunda sakin olarak bulunursa kalkale-i kübra, kelime ortasında bulunursa kalkale-i suğra diye isimlendirilir.

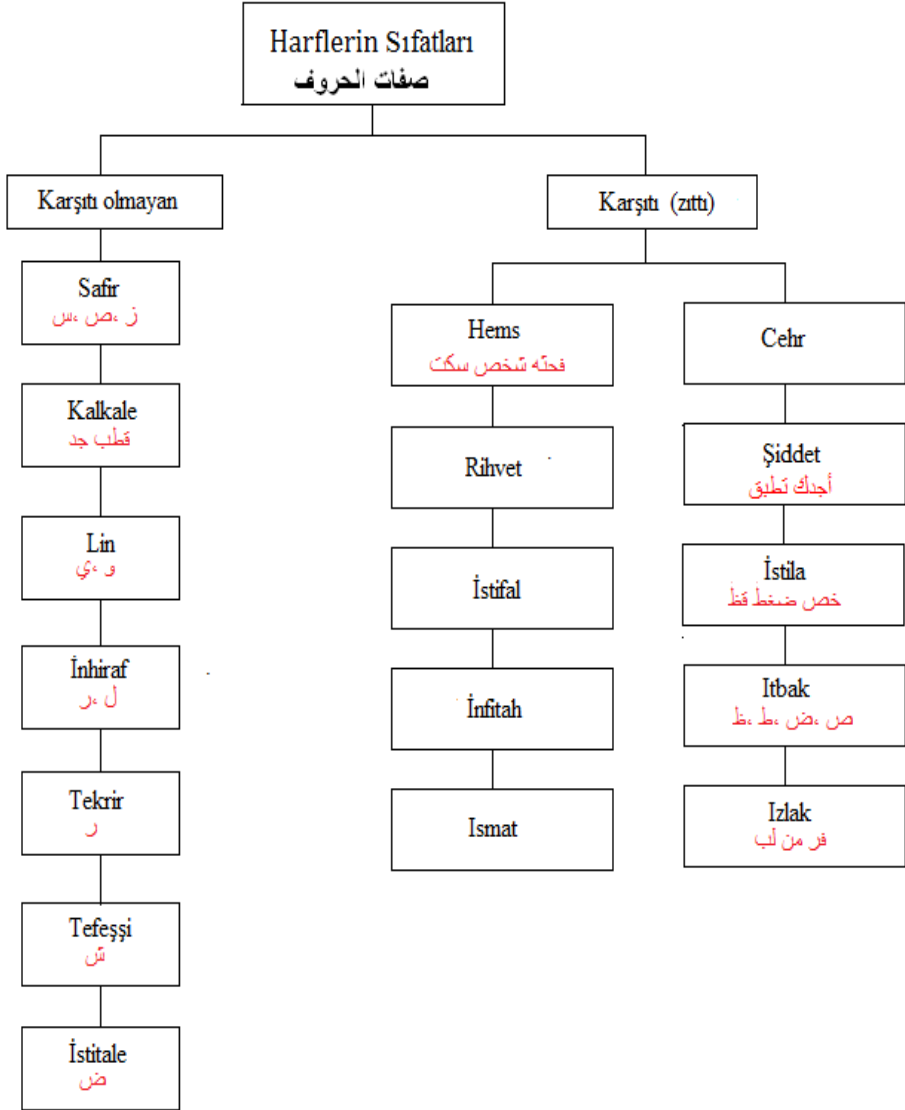
3. Lin sıfatı: Harflerin dile herhangi bir zorluk olmadan, kolayca telaffuz edilmesine denilir. Harfleri, kendinden önceki harf üstünlü olan sakin (و، ي) harfleridir. Örnek: (خَوْفِي) (الْبَيْت)

4. İnhiraf: Telaffuzdan sonra harfin dil kenarına doğru kaymasıdır. Bu sıfat (ل) ve (ر) harflerinde bulunur.

5. Tekrir: Harf telaffuz edilirken dil ucunun oynatılmasıdır. (الراء)

6. Tefeşşi: Telaffuz esnasında nefesin ağız içerisinde yayılmasıdır. Bu sıfat (ش) harfinde bulunur.

7. İstitalle:(ض) harfi telaffuz edilirken sesin dil kenarlarından dil köküne kadar uzamasıdır. Sakin (ض) harfinde ses akışı yaklaşık bir asli med kadar devam eder.

Okuyuş Çeşitleri

S. Kur'an tilaveti (okuyuşu) kaç şekilde yapılır?

C. Okuyuş dört şekilde yapılır. Okuyuş hızına göre sırasıyla şöyledir:

a. Tahkik	b. Tertil
b. Tedvir	d. Hadr

Âlimler, bu isimleri Kur'an tilavetin hızını belirlemek üzere koymuşlardır.

S. Tahkik üzere tilavet nasıl yapılır?

C. Tahkik üzere tilavet; medleri tam yapmak, harf ve harekesini yerli yerince telaffuz etmek ve gunneleri uygulamak gibi harflerin bütün sıfatlarına (devamlı veya geçici) uygun bir okuyuş yapmaktır. Bu aynı zamanda talim okuyuşudur.

S. Tertil üzere tilavet nasıl yapılır?

C. Tertil; Kur'an-ı Kerim'i durarak, acele etmeksizin anlayarak ve her bir harfin sıfatına dikkat ederek okumaktır.

S. Hadr üzere tilavet nasıl yapılır?

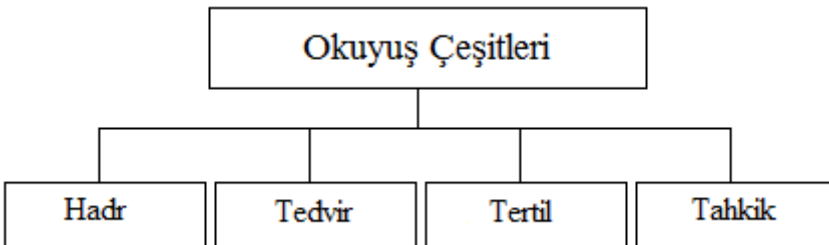
C. Hadr; harflerin sıfatlarına dikkat ederek Ku'ran-ı Kerim'i hızlıca okumaktır.

S. Tedvir üzere tilavet nasıl yapılır?

C. Tedvir; tertil ile hadr arası okuyuşa denilir.

S. Hangi usul ile okumak gerekir?

C. Dört okuyuştan her biri caizdir. Kişi, isteğine uygun ve diline kolay gelen okuyuş şeklini tercih etmekte serbesttir.

İstiaze ve Besmele

S. İstiazenin hükmü nedir? İstiaze cümlesi nasıldır? Hangi durumlarda nasıl uygulanır?

C. Kıraate başlamadan önce istiaze yapmak müstehaptır. Fakat “Kur’an okumaya başladığında kovulmuş şeytandan Allah’a sığın” (Nahl 98) ayetinin lafzını dikkate alanlara göre vaciptir.

(فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ)

İstiaze cümlesi şöyledir: (أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ)

İstiaze'nin uygulama şekilleri:

- Yalnız Kur'an okuyunca euzu (teavvuz) sessiz okunur.
- Namazlarda (cehri veya sırrı) sessiz okunur.
- Dinleyiciler önünde Kur'an okurken euzu sesli okunur.
- Bir topluluk sırayla Kur'an okuyacaklarsa; ilk okuyan euzu'yu sesli okur, diğerleri okuduğu zaman sessiz okurlar.
- Okuyucu kıraati öksürme, aksırma ve Kur'an'la ilgili bir soru sebebiyle keserse tekrar euzu okumaz. Fakat bir şeyler yemek, başka konulardan konuşmak gibi harici işler yaparsa tekrar euzu ile başlar.

S. Besmele cümlesi nasıldır ve hükmü nedir?

C. Besmele cümlesi şöyledir: (بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ)

Hükmüne gelince;

- Bütün surelerin başında (Tevbe suresi hariç) okunması gerekir.
- Eğer Kur'an okumaya surenin başından değil de herhangi bir yerden başlanacaksa euzu ile başlamak şarttır. Besmele okunması ise caizdir.
- Okuyucu bir sureyi tamamlayarak veya yarıda bırakarak başka bir surenin başından okumaya devam ederse sadece besmele yeterli olur. Yani istiaze okumayabilir

S. İstiaze, besmele ve sure başlangıcı art arda okunacaksa kaç şekilde okuyuş yapılabilir?

C. Bunun dört şekli vardır:

1. Her birinde vakıf yaparak ayrı ayrı okunur.
2. Besmele ile surenin arası vasledilir. (birlikte okunur.)
3. İstiaze ile besmele vasledilir.
4. Hepsi vasledilerek yani peş peşe okunur.

S. İki sure arasında ki besmele kaç şekilde okunabilir?

C. Bunun üç şekli vardır:

1. Her biri vakfedilerek okunur.
2. Besmele sureye vasledilerek okunur.
3. Hepsinin arası vasledilir.

Fakat böyle bir durumda besmeleyi önceki surenin sonuna vasledip, besmeleden sonra durmak ve ardından yeni sureyi okumaya başlamak caiz değildir. Çünkü bu tarz bir okuyuş sanki besmele birinci surenin sonunda imiş gibi bir izlenim verir.

Sakin Nun ve Tenvinin Hükümleri

S. Sakin nun nedir ?

C. Sakin nun, cezm ile okunan nun demektir. İsim, fiil ve harf gibi her tür telaffuzun içerisinde bulunabilir. Yazımda, vakıf ve vasıl halinde herhangi bir değişikliğe uğramaz: (**الْأَنْبِيَاءُ ، يُنصَرُونَ ، مَنْ**)

S. Tenvin nedir?

C. İsmi sonuna eklenen, telaffuzda sakin nun sesi veren, fakat yazımı ve vakıf hali normal nundan farklı olarak çift harekeden (iki üstün, iki esre, iki ötre) oluşan işaretlerdir. Örnek: (**كِتَبًا ، كِتَبٌ ، كِتَابٌ**)

S. Sakin nun ve tenvinin kaç hali vardır?

C. Sakin nun ve tenvin, alfabenin diğer yirmi sekiz harfi ile okuyuşta yan yana gelince dört hali vardır:

1. İzhar
2. İdgam
3. İklab
4. İhfa.

S. İzhar nedir ve hangi harflerde ortaya çıkar?

C. İzhar, sözlükte açmak, ortaya çıkarmak anlamına gelir.

Terim olarak ise tenvin ve sakin nundan sonra boğaz harfleri olarak bilinen altı harften biri gelirse sakin nunu gunne, vakıf ve sekte yapmaksızın mahrecinden tam olarak çıkarmaktır.

Boğaz harfleri şunlardır: (**أ ، هـ ، ع ، ح ، غ ، خ**)

Bu harfler (**أخي هـاك علما حازه غير خاسر**) Cümlesinde toplanmıştır. İzhar, bir kelimenin içinde yahut iki kelime arasında olabilir.

Örnek: (**وَيَنْتَوُونَ ، مَنْ ءَامِنَ ، رَسُولٌ ءَامِينٌ**)

S. İdgam nedir? Harfleri nelerdir?

C. İdgam, sözlükte bir şeyi bir şeyin içine katmaktır.

Terim olarak ise birincisi sakın ikincisi harekeli iki harf yan yana geldikleri zaman ikinci harfin cinsinden şeddeleyerek okumaktır.

İdgam harfleri altı tanedir. Bunlar şu kelimedeki toplanmıştır. (يرملون)

İdgam ancak iki kelime arasında olur. Aynı kelime içinde olursa sakın nunu izhar yaparak belirtmek gerekir.

Örnek: (الْذَّنِيَا ، بُنِيْلِن ، قِنَوَانٌ ، صِنَوَانٌ)

S. İdgam kaç çeşittir?

C. İdgam maa'l-gunne (gunneli idgam) ve İdgam bila gunne (gunnesiz idgam) olmak üzere iki kısımdır.

S. Gunne nedir?

C. Gunne, dilin etkisi olmadan sesin genizden (burun) çıkarılmasıdır.

S. İdgam maa'l-gunne (gunneli idgam) nedir?

C. Sakin nun veya tenvidinden sonra (ينمو) harflerinden biri gelirse gunneli idgam olur. Bu harflerden ي ve و harflerinde nakıs idgam olur.

مَنْ يَعْمَلُ ————— مَيِّعْمَلُ

وَجُوهُ يَوْمَئِذٍ ————— وَجُوهُ يَوْمَئِذٍ

S. Nakıs (eksik) idgam ne demektir?

C. İdgam yapılırken vav ve ya harflerinin tamamen kaybolmayıp gunnenin devam etmesine nakıs idgam denir.

S. İdgam bila gunne (gunnesiz idgam) nedir?

C. Sakin nun veya tenvidinden sonra (ل) veya (ر) harfleri gelirse idgam gunnesiz yani tam yapılıdır. Örnek:

مِنْ رَبِّهِمْ ————— مِنْ رَبِّهِمْ

غَفُورٌ رَحِيمٌ ————— غَفُورٌ رَحِيمٌ

S. Tam idgam ne demektir?

C. Birinci harften hiç eser kalmayıp sıfatlarıyla birlikte ikinci harfe dönüşmesine tam idgam denir.

S. İklab nedir? Harfleri nelerdir?

C. İklab sözlükte bir şeyi kendi halinden döndürmek, çevirmektir.

Terim olarak ise, tenvin veya sakin nundan sonra (ب) harfi gelirse tenvin veya sakin nunu gunneyle birlikte (م) harfine çevirerek ihfa yapmaktır

İklab, aynı kelime içerisinde veya ayrı iki kelime arasında olabilir. Örnek:

يُمِيتُكُمْ	_____	يُنْبِتُكُمْ
مِمَّا	_____	مِنْ بَعْدِ
سَمِيعِ بَصِيرٍ	_____	سَمِيعِ بَصِيرٍ

S. İhfa nedir? Harfleri nelerdir?

C. İhfa sözlükte örtmek demektir.

Terim olarak ise ihfa harflerinden önce gelen tenvin veya sakin nunu izhar ile idgam arası, şeddesiz fakat gunne ile okumaktır. İhfa harfleri on beş tanedir. Aşağıda ki beytin kelimelerinin ilk harfleri ihfa harfleridir.

صَفَ ذَا ثَنَا كَمْ جَادَ شَخْصٌ قَدْ سَمَا   ذُمْ طَيِّبًا زِدْ فِي ثَقَى ضَعُ ظَالِمًا

İhfa, bir kelime içerisinde veya iki kelime arasında uygulanır.

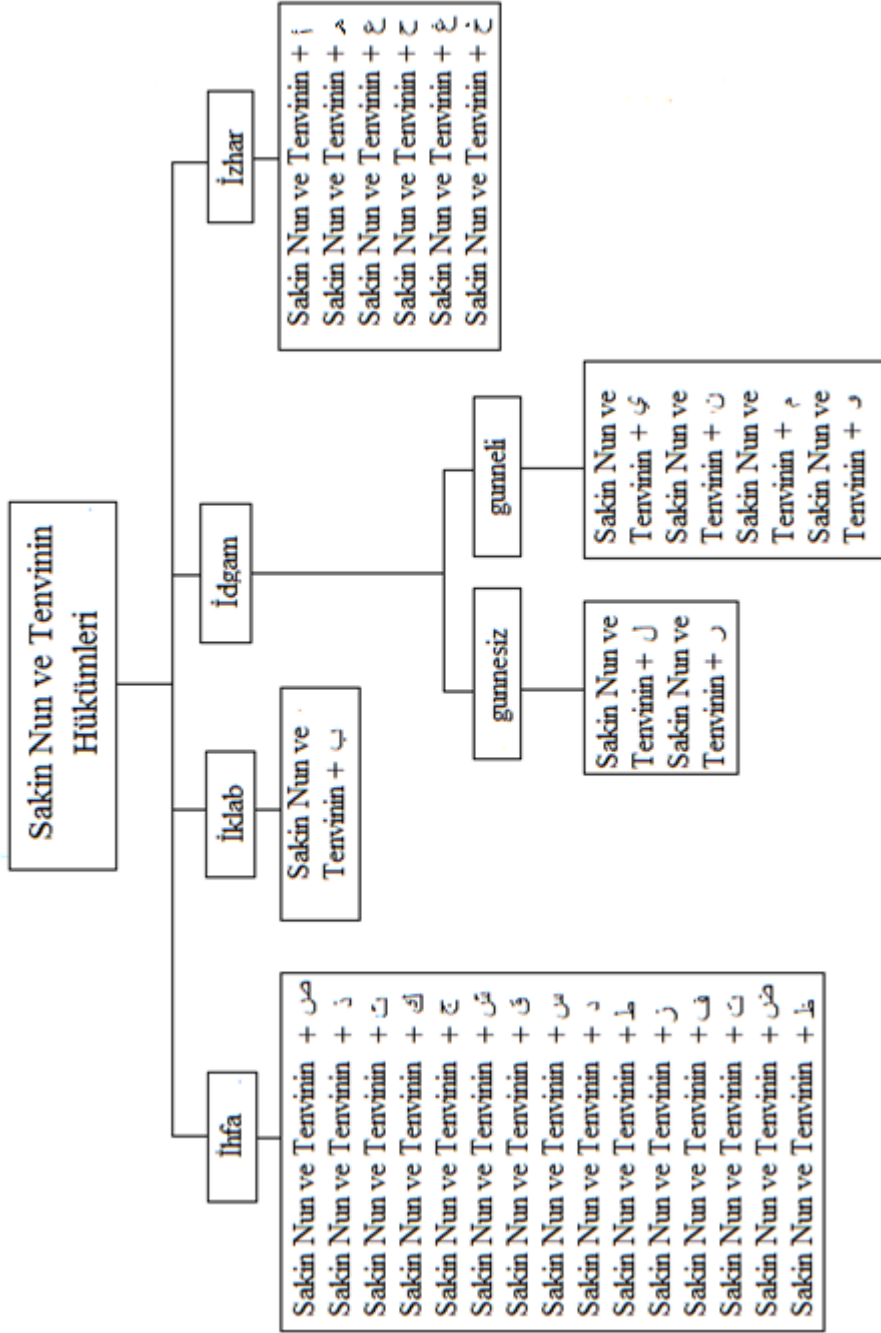
(يَنْصُرُكُمْ، عَنْ صَلَاتِهِمْ، رِيحًا صَرَّصَرًا)

S. Hazif (düşürme) ile ihfa arasında ki farkı nedir?

C. İdgam yapılırken sakin nun veya tenvin bazı bölgelerde yazıdan düşürülür. Örnek: (مَنْ يَعْمَلُ) cümlesi (مَيِّعْمَلُ) biçiminde yazılır.

İhfa'da ise, sakin nun veya tenvin hafzedilmez ancak belirginliği kaybolur.

Sakin Mim'in Hükümleri

S. Sakin (م) in hükümleri nedir?

C. Sakin mim'in kendinden sonra gelen harfe göre üç durumu vardır.

1. İhfa
2. İdgam
3. İzhar

S. Sakin mim ne zaman ihfa ile okunur?

C. Sakin mim harfinden sonra (ب) harfi gelirse gunne ile ihfa yapılır.

Örnek : (وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ)

S. Sakin mim ne zaman gunne ile okunur?

C. Sakin mim harfinden sonra tekrar mim harfi (م) gelirse birinci mim ile ikinci mim idgam edilir ve şeddelenerek gunne ile okunur. (وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ)

S. Sakin mim ne zaman izhar ile okunur?

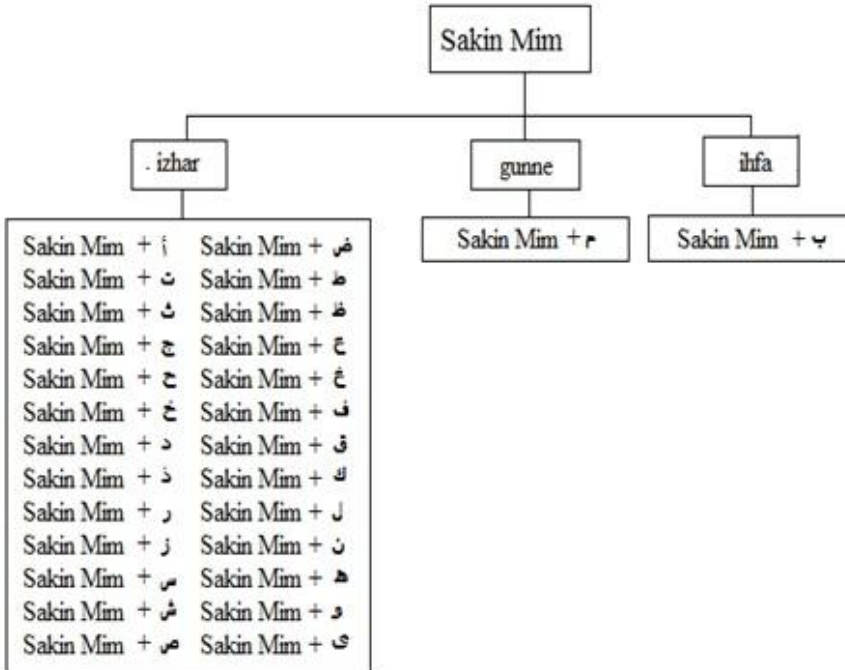
C. Sakin mimden sonra mim ve ba harfinin dışında kalan harfler gelirse izhar yapılarak gunnesiz bir şekilde okunur. Buna da **dudak ihfası** denilir. Eğer sakin mimden sonra (ف ، و) harfleri gelirse bu harflerin mahreci mim ile aynı olduğu için izhar daha belirgin yapılır.

Şeddeli (م) ve (ن) un Hükümleri

S. Şeddeli (م) ve (ن) un hükümleri nedir?

C. Şeddeli olduğu durumlarda (م) ve (ن) un gunnesi açık bir şekilde belirtilmelidir.

Örnek : (ثُمَّ ، لَمَّا) ، (مِنَ الْجَنَّةِ وَالنَّاسِ)

Lam'ın (ل) Hükümleri

S. Harfi tarif (ال) ne zaman idgam, ne zaman izhar ile okunur?

C. Harf-i tariftten sonra (ابغ حجك و خف عقيمه) cümlesindeki harflerden biri gelirse (ل) izhar ile okunur. Bu lam'a kameri lam (لام قمرية) denir. Bu lamın özelliği sukün üzere olmasıdır.

Eğer harf-i tariftten sonra şemsi harflerden biri idgam ile okunur. Bu lama şemsi lam denilir. Özelliği ise kendinden sonra gelen harfin şeddeli olmasıdır. Şemsi harfler aşağıda ki beytin ilk harfleridir.

(طِبُّ نَمِّ صِلْ رَحِمًا تَفْرِضِيفْ ذَا نَعَمٍ دَعِ سَوْءَ ظَنُّ رُزْ شَرِيْفَا لَلْكَرَمِ)

S. Kelime içerisinde gelen lam harfinin okunuşu nasıldır?

C. (ل, ر, ل) dışında ki bütün harflerden önce izhar ile okunur.

Örnek : (جَعَلْنَا، يَلْفِظُ، قُلْ نَعَم) .

(قُلْ لِلَّهِ، قُلْ رَبِّ) ile gelince idgam ile okunması gereklidir. Örnek : (قُلْ رَبِّ)

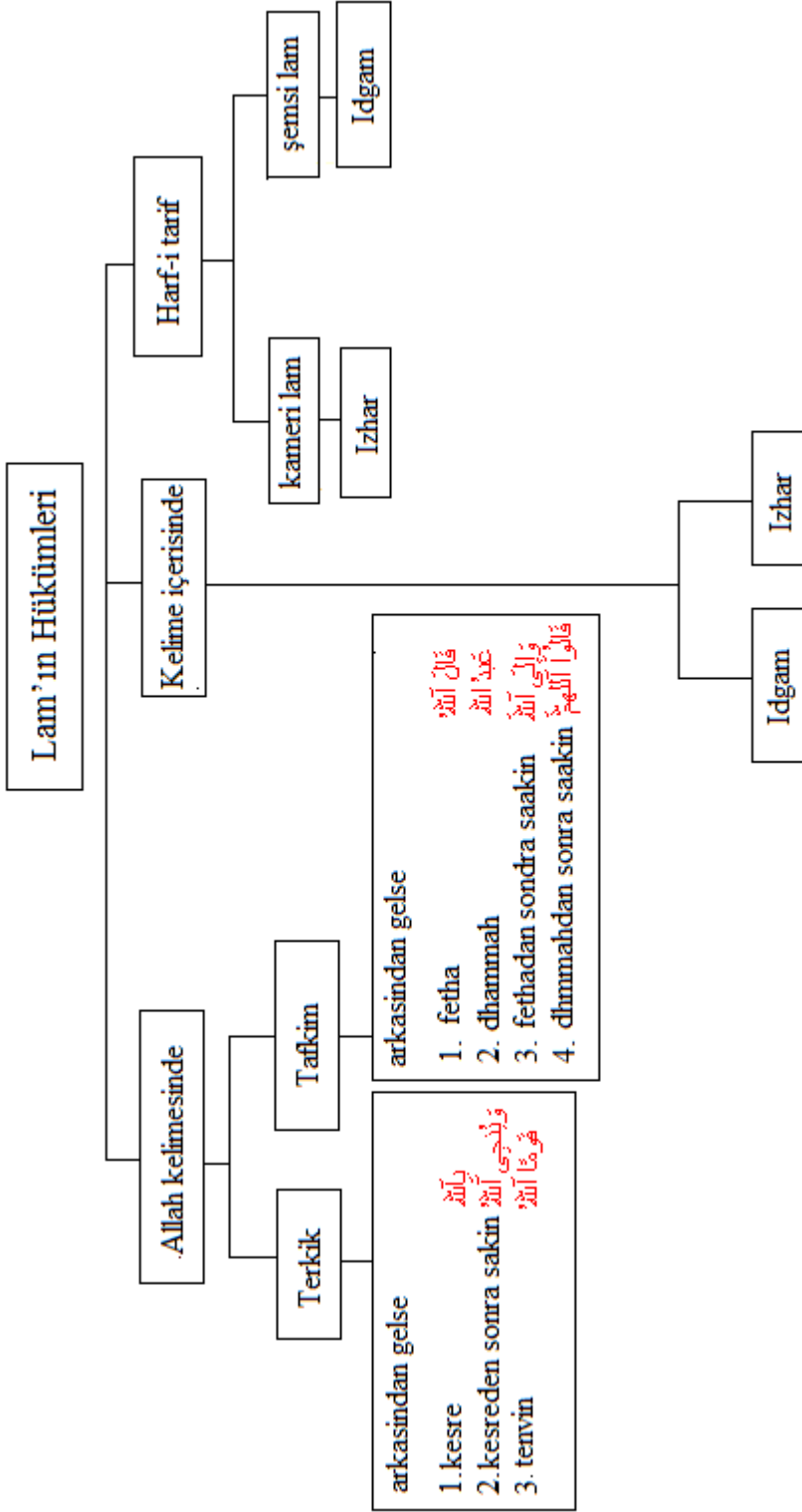
S. Lafzatullah (الله) kelimesindeki (ل) ne zaman kalın, ne zaman ince okunur?

C. Lafzatullah'ın lamı dört yerde kalın okunur:

1. Lam'dan önceki harf fethalı olunca (قَالَ آَلَّهُ)
2. Lamdan önceki harf sakin bir öncesi fethalı ise: (وَإِلَى آَلِهِ)
3. Lamdan önceki harf ötreli ise: (عَبْدُ آَلِهِ)
4. Lamdan önceki harf sakin bir öncesi ötreli ise: (قَالُوا آَلَّهُمْ)

Üç yerde ise ince (Terkik) okunur:

1. Öncesinde kesre gelirse: (بِآَلِهِ)
2. Öncesinde kesre ve ardından sükün gelirse: (وَيُنْجِي آَلَهُ)
3. Tenvinden sonra gelirse: (قَوْمًا آَلَهُ)

İdgamın Hükümleri:

S. İdgam nedir?

C. Birincisi sakin ikincisi harekeli iki harften birincinin ikincisine katılmasıdır.

S. İdgam kaç çeşittir?

C. Üç çeşit idgam vardır:

1. İdgam-ı misleyn
2. İdgam-ı mütecaniseyn
3. İdgam-ı mütekaribeyn

S. İdgam-ı misleyn nedir?

C. Mahreç ve sıfatları aynı olan iki harfin idgam edilmesidir.

Örnek: (أَضْرِبِ بَعْصَاكَ)

S. İdgam-ı mütecaniseyn nedir?

C. Mahreçleri bir, sıfatları farklı olan harflerin idgam edilmesidir. Bunlar, üç mahreçte ki altı farklı sıfatı taşıyan harflerdir.

1. (د ، ت ، ط) harflerinin mahreci:

a. د harfinin ت harfine idgam edilmesi. Örnek: (قَدْتَبَّيْنِ) ، (مَهَّدْتَ)

b. ت harfinin د ve ط harfine idgam edilmesi. Örnek:

(أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمْ) ، (هَمَّتْ طَائِفَتَانِ)

c. (ط) harfinin (ت) harfine idgam edilmesi. Örnek: (أَحَطْتُ) ، (بَسَطْتُ)

2. (ث ، ذ ، ظ) harflerinin mahreci:

a. ذ harfinin ظ harfine idgam edilmesi. Örnek: (إِذْ ظَلَمُوا)

b. ث harfinin ذ harfine idgam edilmesi. Örnek: (يَلْهَثُ ذَالِكَ)

3. (ب ، م) harflerinin mahreci:

a. ب harfinin م harfine idgam edilmesi. Örnek: (أَرْكَبُ مَعَنَا)

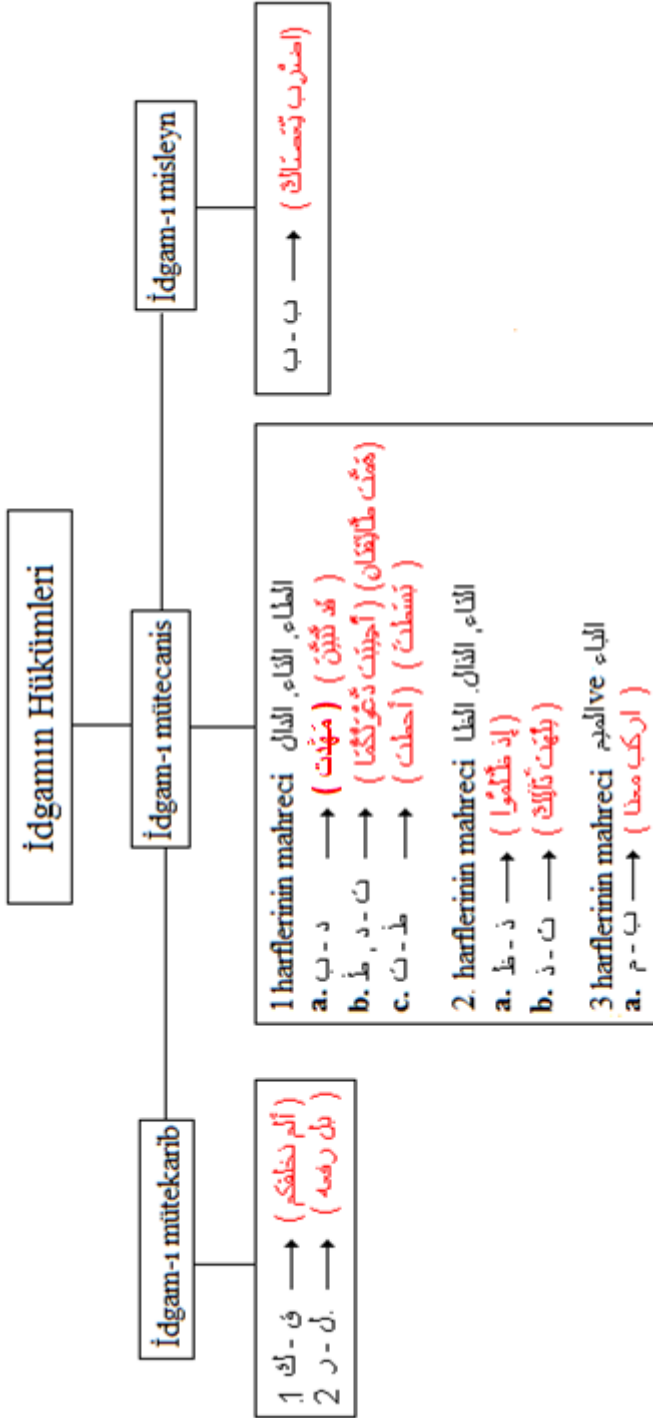
S. İdgam-ı mütekaribeyn nedir?

C. Mahreç ve sıfatlarında yakınlık bulunan harflerin idgam edilmesidir. Bunlar iki mahreçten çıkan harflerdir.

1- (ك، ق) harflerinin mahreci. Örnek: (أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ)

2- (ر، ل) harflerinin mahreci. Örnek: (بَل رَفَعَهُ)

Mütekaribeyn yani sıfatlarda yakınlık, harflerin birden çok ortak sığata sahip olmaları demektir.

Med Yapmanın Hükümleri

S. Med nedir?

C. Med harflerinden herhangi biriyle sesi uzatmaktır.

S. Med harfleri nelerdir?

C. Med harfleri şunlardır : (ا، و، ي)

- a. ا : Kendinden önceki harf üstün harekesi taşıyan elif.
  - b. و : Kendinden önceki harf ötreli olan vav harfi.
  - c. ي : Kendinden önceki harf esreli olan ya harfi.
- Bu üç harfi (نُوحِيهَا) kelimesinde görebiliriz.

S. Kaç çeşit med vardır?

C. Asli ve fer'i med olmak üzere iki çeşittir.

S. Asli med nedir? Ne kadar uzatılır?

C. Asli medde tabii med de denilir. Yani med (uzatma) özelliği bizzat harfın kendisinden dolaydır. Ardından gelen herhangi bir sebebe dayanmaz.

Uzatma miktarı bir elif yani iki hareke kadardır.

S. Hareke'nin miktarı ne kadardır?

C. Hareke'nin süresi, acele etmeksizin ve yavaş davranmadan, bir insan parmağını açacak veya açık parmağını kapatacak kadar bir süredir.

S. Asli medde niçin tabii med denilmiş?

C. Çünkü düzgün okuyan bir kimse, asli meddi belirtilen sürenin altında veya üstünde uzatmaz.

Aşağıda ki medler de tabii med cinsinden sayılır.

1. Medd-i İvaz,
2. Medd-i Bedel,
3. Medd-i Sıla-i Suğra,
4. Medd-i Temkin,
5. Medd-i Harf.

S. Medd-i ivaz ne demektir?

C. Medd-i İvaz: İki üstünlü tenvin üzerinde vakf yaparken tenvin yerine elif üzerine yani med yaparak vakfetmektir **عَلِيمًا حَكِيمًا** ————— **عَلِيمَا حَكِيمَا**

S. Medd-i bedel ne demektir?

C. Medd-i Bedel: Kelime de iki hemze olunca, ikinci hemzeden bedel birincinin harekesi cinsinden med yapmaktır.

ایمان ، ادم ، ایمان (ءآدم ، ایمان) e dönüşmesi gibi .

S. Medd-i sıla-i suğra ne demektir?

C. Medd-i sıla: İki harekeli harf arasında ki (ه، هـ) zamirinin (gaib müfred müzekker) sanki (و، ي) harfleri varmış gibi med yapılmasıdır. Yapılacak meddin miktarı iki hareke (bir elif)dir. Örnek: (أَنَّهُ رِبْعِيَّةٌ خَيْرٌ)

İki yerde bu kural bozulur ve birinde sakin harften sonra gelen zamir uzatılır; diğesinde ise harekeli harften sonra gelen zamir kısa (kasr) üzere okunur.

1. Kâfirlerin görecekları azabı abartmak amacıyla (فِيهِ مَهَانًا) med ile okunur.
2. (يَرْضَاهُ لَكُمْ) ayetinin aslı (يَرْضَاهُ لَكُمْ) olduğundan zamir kısaltma ile (kasr üzere) okunur.

S. Medd-i temkin ne demektir?

C. Meddi Temkin: Birincisi şeddeli, ikincisi sakin iki ya harfinin (ياء) med ile okunmasıdır. Örnek: (حَيْثُمْ)

S. Medd-i harf ne demektir?

C. Medd-i Harf (Tabii): Sure başlarında ki harfleri iki hareke (bir elif) kadar med yaparak okumaktır. Çünkü hece harfleri hepsi okunurken iki harf gibi (iki sesle, örnek: b – be) okunur. (حا، يا، طا، ها، را)

S. Fer'i med (sebeb-i med) nedir?

C. Med harfinden sonra hemze veya sukün gelince asli meddin üzerine ziyade olarak med yapılmasına denir.

S. Hemze sebebiyle yapılan med kaç kısımdır?

C. Harfi medden sonra hemze gelince iki çeşit med olur:

1. Medd-i muttasıl,
2. Medd-i munfasıl. Med olunan zamirden (medd-i sıla suğra) sonra hemze gelince (ki buna medd-i sıla kübra'da denilir) o da medd-i munfasıldan sayılır.

S. Medd-i muttasıl nedir ve ne kadar uzatılır?

C. Medd-i muttasıl, med harfi ile hemzenin aynı kelimedede bulunmasıdır. Medd-i muttasıl'ın en az iki elif yaklaşık beş hareke kadar uzatılması vaciptir. Fakat Asım kıraatine göre dört elif miktarı uzatılır.

Örnek: (جَاءَ ، سُوءٌ ، سَيِّئٌ)

S. Medd-i munfasıl nedir ve ne kadar uzatılır?

C. Medd-i munfasıl, med harfi ile hemzenin ayrı ayrı kelimelerde bulunmasıdır. Buna medd-i fasl, medd-i zaid veya medd-i caiz de denilir. Medd-i munfasıl'ın bir elif miktarından (yani asli med üzere) beş elif miktarına kadar uzatılacağına dair rivayetler vardır. Fakat Asım kıraatine göre dört elif miktarı uzatılır. Örnek: (إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ)

S. Medd-i sılai kübra nedir?

C. Medd-i sılai suğradan (med olunan zamirden) sonra hemze'nin gelmesidir. Yani medd-i munfasıl olmasıdır. Hükümü medd-i munfasıl gibidir. Örnek: (وَلَهُ أَحُّ)

S. Sukün sebebiyle yapılan med kaç çeşittir?

C. Med harfinden sonra sukün gelmesiyle oluşan med iki çeşittir:

1. Medd-i Lazım,
2. Medd-i Arız.

S. Medd-i lazım nedir, çeşitleri nelerdir?

C. Medd-i lazım; med harfinden sonra asli sukün (lazimi) gelmesidir. Medd-i lazım, asli med üzerine üç elif (altı hareke) eklenerek dört elif miktarı uzatılır. Medd-i lazım kelime veya harfte bulunur.

S. Kelimedede bulunan medd-i lazım nedir ve kaç çeşittir?

C. Aynı kelime içerisinde med harfinden sonra asli sukün gelmesidir. İkiye ayrılır:

1. Kelime-i musakkale: Med harfinden sonra gelen sukünün şedde sebebiyle olmasıdır. Örnek: (الْحَاقَّةُ)
2. Kelime-i muhaffefe: Med harfinden sonra gelen sukünün şeddeden dolayı değil, normal sukün olmasıdır. Örnek: (عَائِلَتُنْ)

S. Harfte bulunan medd-i lazım nedir ve kaç çeşittir?

C. Sure başlarında bulunan mukatta harfleri (*) içerisinde ki medd-i lazıma denilir. Bu harflerden (نقص عسلكم) dizesinde yer alanlar med ile okunurlar ve iki çeşit medd-i lazım ortaya çıkar.

1. Harf-i musakkale: Mukattaa harfleri okunurken med harfinden sonra şedde (idgam) meydana gelmesidir. Örnek: (الم) harflerinin (elif lam mim (ألف لام ميم) şeklinde şeddeli okunması.
2. Harf-i muhaffefe: Mukattaa harfi telaffuz edilirken med harfinden sonra sukün (şedde olmaksızın) gelmesidir. (صن و أقرءان) ibaresinin (صاد و القرآن) olarak okunması gibi .

S. Medd-i arız nedir, çeşitleri nelerdir?

C. Kelime üzerinde vakıf yapıldığında sondan bir önceki harf med harfi ise medd-i arız olur. Bu durumda üç vecih caizdir.

- 1- Tûl ile okumak: Medd-i lazım gibi kabul edip asli med üzerine üç elif (altı hareke) miktarı uzatmak.
- 2- Tavassut ile okumak: İki elif (dört hareke) miktarı uzatmak.
- 3- Kasr ile okumak: Bir elif (iki hareke) miktarı uzatmak.

Medd-i arız iki çeşittir:

1. Sukün sebebiyle medd-i arız.
2. Medd-i lin.

(*)Sure başlarında bulunan mukattaa harfleri 14 tanedir. Bu harfler şu beyitte toplanmıştır. (نص حكيم له سر قاطع) . Okunurken harfin resmi ismi telaffuz edilir. Bu harfler üç kısımdır:

1. Med yapılmayan harf. (الف) harfi gibi.
2. İki harf ile telaffuz edilen harfler. Telaffuz esnasında ikinci ses med harfi olan elifdir. Bunlar rdirşu harfle (ح ا ، ي ا ، ط ا ، ه ا ، ر ا)
3. Üç harf ile telaffuz edilen harfler. Telaffuz esnasında ortadaki harf med harfidir. Okunurken üç elif (altı hareke) uzatılması gerekir. Bunlar (نقص عسلكم) harfleridir .

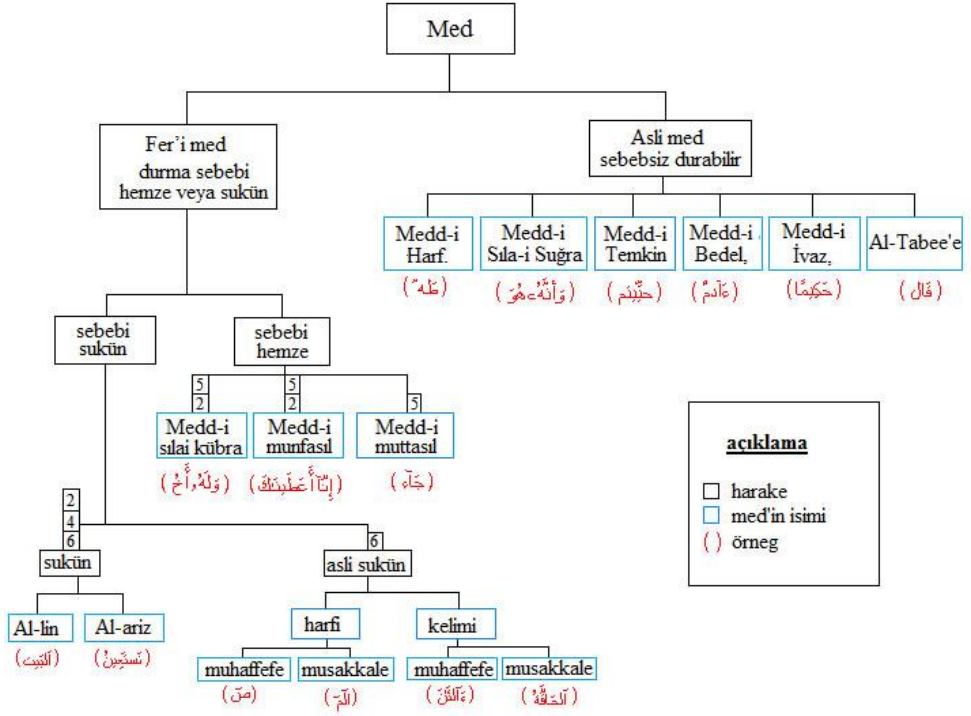
S. Sukün sebebiyle medd-i arız ne demektir?

C. Kelimede vakıf sebebiyle oluşan arızı sukünden önce med harfinin olmasıdır.

Vakıf yapılmasa dahi kelimede medd-i tabii vardır. Örnek: (نَسْتَعِينُ)

S. Medd-i lin nedir?

C. Kelime üzerinde vakfedildiğinde öncesinin (medd-i tabii değil de)harfi lin olmasıdır. Harfi lin ise, vav ve ya harflerinin sakin bir öncesinin ise meftuh (üstün harekeli) olmasıdır. Böyle bir kelimede eğer vakıf yapılmazsa med (uzatma) olmaz. Örnek: (خَوْفٍ)(أَلْبَيْتِ)

(ر) Harfinin Hükümleri

S. (ر) Harfinin kaç hükmü vardır?

C. Üç hükmü vardır; kalın (tefhim), ince (terkik) ve her ikisinin de caiz olması

S. (ر) ne zaman kalın okunur?

C. Yedi yerde kalın okunur:

1. Ra harfi zammeli (ötre harekeli) olunca; (عِشْرُونَ)
2. Fethalı (üstün harekeli) olunca; (سِرَاجًا)
3. Ra harfi sakin, öncesinde ki harf ötre harekeli olunca; (عُرْفَةً)
4. Ra harfi sakin, öncesinde ki harf üstün harekeli olunca; (قَرِيَّةٍ)
5. Ra harfi sakin, öncesinde ki harf arizi esre harekeli olunca; (أَمْرًا تَابُوا)
6. Ra harfi sakin, öncesinde ki harf esre harekeli olmakla birlikte kendinden sonra isti'la (kalın) harflerinden biri gelirse; (مِرْصَادًا)
7. Ra harfi sakin, öncesinde ki harfte sakin ve bir önceki harf üstün veya ötre harekeli olursa (ancak öncesinde ki sakin harfin ya harfi olmaması gerekir); (الْأُمُورِ الْقَدَرِ) .

S. (ر) ne zaman ince okunur?

C. Ra harfi dört yerde ince okunur:

1. Ra harfi esre harekeli olursa; (رِجَالٌ)
2. Ra harfi sakin, öncesindeki harf aslen esre harekeli olursa (شَرَعَةٌ)
3. Ra harfi sakin, öncesinde ki harf ise sakin ya harfi olursa; (حَبِيرٌ)
4. Ra harfi sakin, öncesinde ki harfte sakin ve bir önceki harf esre harekeli olursa; (السَّحَرِ)

S. Kalın ve ince okumanın caiz olduğu yerler nerelerdir?

C. Ra harfinin kalın veya ince okunmasının caiz olduğu yerler ikidir;

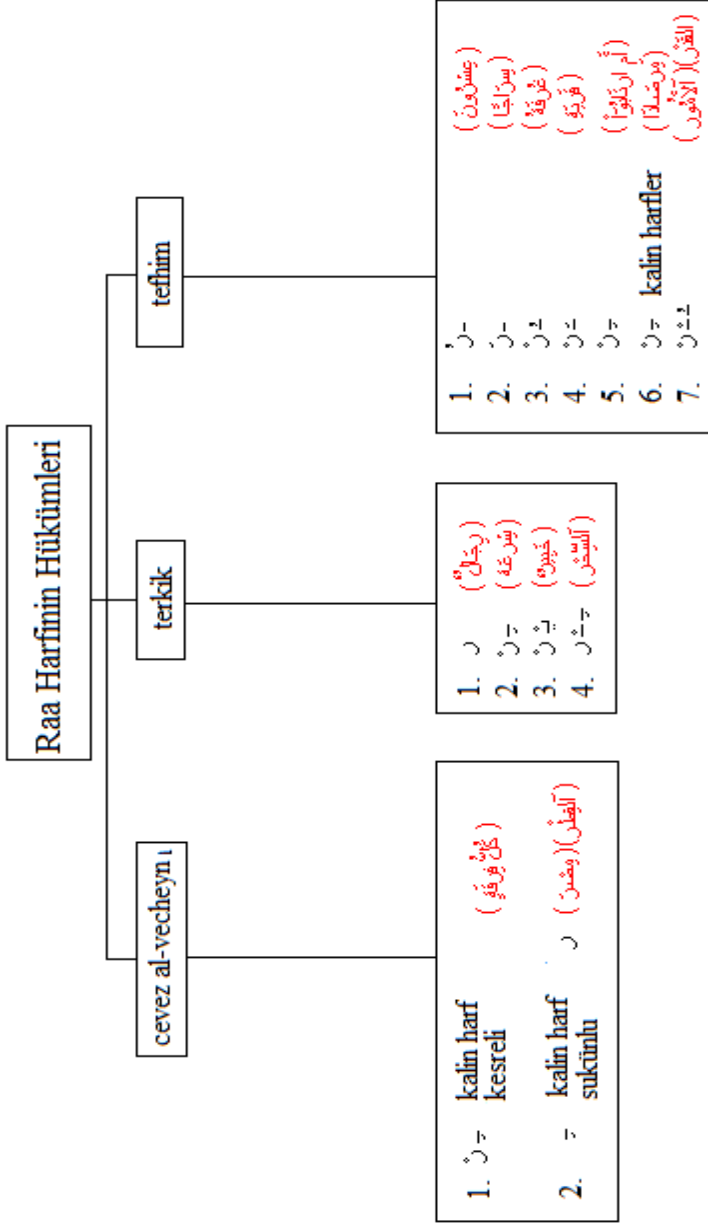
1. Ra harfi sakin, öncesinde ki harf esre harekeli olur ve kendinden sonra isti'la harflerinden biri gelirse; (كُلُّ فِرْقٍ)

2. Ra harfi sakin, öncesinde ki harfte sakin bir isti'la harfi olup ma-kabli esreli olursa; (الْقَطْرِ) (مِصْرَ)

S. Tefhim (kalın) ve terkik (ince) okuyuştan ne kastedilir?

C. Tefhim, ra harfinin dolgun bir şekilde kalın okunmasıdır.

Terkik ise, harf tonun inceltirilip hafifletilmesidir.

Kat' ve Vasl Hemzesi

S. Kat' hemzesi nedir?

C. Kelimenin başında elif (ا) olarak yazılıp; hep hemze (أ) olarak okunan harftir. Kur'an- Kerimde ki kelimenin ilk harfi harekeli ise kıraate bu hareke ile sesli olarak başlanılır. Örnek: (الْهَلْهُمُّ، اسْتَبْرَقِي، أَحْيَيْتِ)

İbtida (başlangıç) veya vasıl yaparken bu hemze daima okunur.

S. Vasl hemzesi nedir?

C. Kelimenin başında elif olarak yazılıp kıraate başlandığında hemze olarak okunan; vasıl durumunda okunmayan hemzeye vasl hemzesi denir. Eğer Kur'an'da ki bir kelimenin ilk harfi sakin (harekesiz) olur ve kıraate oradan başlanmak istenilirse sakin harfin önüne bir hemze getirilip kıraate başlanır. Çünkü Arapçada sakin harf ile başlanıp hareke üzerine vakıf yapılmaz. Kelime başına eklenen bu hemze geçişi sağladığı için vasl hemzesi diye adlandırılır. Eğer sakin harf ile başlayan bu kelime bir önceki harfe vasledilirse vasl hemzesi düşer. Örnek:

(هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ)

S. Vasl hemzesi nerelerde bulunur?

C. Vasl hemzesi isim, fiil ve harflerin başında bulunabilir.

S. İsimlerde vasl hemzesiyle nasıl başlanır?

C. Kuran-i kerimde yedi yerde semai olarak (herhangi bir kaideye dayanmaksızın, Araplar böyle kullandığı için) esre ile başlanır:

1.	(ابن) _____	عَيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ
2.	(ابنة) _____	ابْنَتُ عِمْرَانَ
3.	(امرؤ) _____	إِنِ امْرُؤٌ هَلَكَ
4.	(امرأة) _____	امْرَأَتُ عِمْرَانَ
5.	(اثنين) _____	لَا تَتَّخِذُوا إِلَهَيْنِ اثْنَيْنِ
6.	(اثنين) _____	فَإِن كَانَتَا اثْنَتَيْنِ
7.	(اسم) _____	بِكَلِمَةٍ مِنْهُ اسْمُهُ

Bunlar dışındaki isimlerde kıyasi olarak, humasi ve südasi fillerin (beş ve altı harften oluşan) mastarlarına kıyas edilerek yine esre ile başlanır:

(اِقْتِرَاءً) مِنْ قَوْلِهِ تَعَالَى (اِقْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ)
(اسْتِكْبَارًا) مِنْ قَوْلِهِ تَعَالَى (وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا)

S. Fillerde vasl hemzesiyle nasıl başlanır?

C. Fiilin başına getirilen hemze fiilin üçüncü harfinin harekesine göre harekelenir. Eğer üçüncü harfin harekesi esre veya üstün olursa vasl hemzesi esre ile okunur. Örnek: (أَهْدِنَا، أَرْجِعُوا، أَكْشِفْ، اسْتَعِينُوا، اسْتَحْوِذْ، أَفْتَرَبْ)

Kur'an-ı kerim'de dört yerde fiilin i'lal yapılmadan önceki harekesi dikkate alınarak görünüşte üçüncü harfin harekesi farklı olmakla birlikte yine vasl hemzesi esre ile okunur. (امشوا، ائتوني، ابئوا، اقضوا)

Çünkü bu kelimelerin aslı aşağıda ki gibidir.

(امشوا، ائتوني*)، ابئوا، اقضوا)

Vasl hemzesi, eğer fiilin üçüncü harfinin harekesi ötre ise ötreli olarak okunur. Örnek: (أشكر، أسكن، أتل، أجننت، أضطر)

S. Harflerde vasl hemzesiyle nasıl başlanır?

C. Harflerde vasl hemzesi sadece harf-i tarifin (ل) 'ından önce gelir ve fethalı okunur (الْقَمَرُ، الرَّحْمَنُ، الَّذِي، الَّتِي)

S. İstifham hemzesinden (soru hemzesi) sonra gelen vasl hemzesinin hükmü nedir?

C. İstifham hemzesi ile vasl hemzesi bir araya gelince iki durum söz konusudur:

1. Aşağıda ki kelimelerde vasl hemzesinin düşürülmesi gerekir.

(أَتَّخَذْتُمْ، أَطَّلَعُ، أَفْتَرَى، أَصْطَفَى، أَتَّخَذْنَاهُمْ، أَسْتَكْبِرْتُ، أَسْتَعْفَرْتُ)

kelimelerin Çünkü bu aslı şöyledir

(أَتَّخَذْتُمْ، أَطَّلَعُ، أَفْتَرَى، أَصْطَفَى، أَتَّخَذْنَاهُمْ، أَسْتَكْبِرْتُ، أَسْتَعْفَرْتُ)

(* Eğer kıraate (ائتوني) kelimesi ile başlanılırsa ikinci hemze ي harfine çevrilir. Bu da şu kuraldan dolayıdır: "Eğer aynı kelime içerisinde iki hemze yanyana gelir ve ikinci hemze de sakin olursa, ikinci hemze birincinin harekesi cinsinden olan illet harfine çevrilir."

Aynı şekilde kıraatin başlangıcında olduğu zaman (أوتمن) kelimesinde ki ikinci hemze, birincinin harekesinden dolayı örnekte de görüldüğü üzere و harfine çevrilecek okunur.

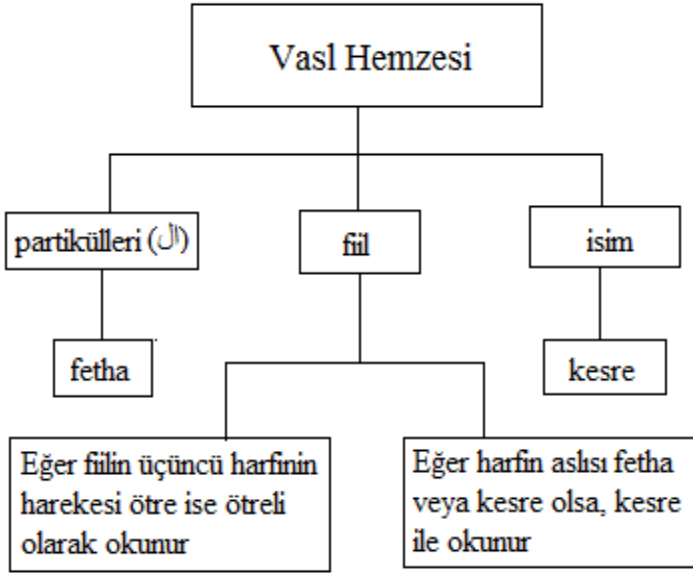
2. Eğer vasl hemzesi harf-i tarifin hemzesi ise düşürülmez, fakat okunmasıyla ilgili iki durum söz konusudur.

a. İşba yapılarak elife (ا) çevirilir

b. Teshil yapılır.

Bu durum Kur'an-ı kerimde üç kelime için geçerlidir.

(اَلذِّكْرَيْنِ ، اَلَّذِيْنَ ، اَللّٰهُ)

İki Sakin Harfin Bir Araya Gelmesi :

S. İki sakin harf peş peşe gelince nasıl okunur?

C. İki sakin harfin karşılaşmasından iki durum ortaya çıkar:

1. Harf-i medden sonra idgam-ı şemsiye olan lam-ı tarif gelirse med harfi ve lam-ı tarif'in vasl hemzesi telaffuzdan düşürülür.

Örnek: (فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجْرَةَ)

cümlesinde ki (ذَاقَا) kelimesinin sonundaki med harfi (ا) sakindir. Birde (الشَّجْرَةَ) kelimesinin başındaki idgam yapılmış sakin (ش) harfi vardır. Vasl durumunda bu iki sakin harf peş peşe geldiği için (ذَاقَا) kelimesinde ki med harfi ve harf-i tarif'in hemzesi telaffuzdan düşürülüp (ذَاقَ الشَّجْرَةَ) diye okunur. Fakat ذَاقَا kelimesi üzerinde vakf yapılıncaya med harfi aynen kalır. Diğer örnekler:

1. (وَيُنَجِّي اللَّهُ)
2. (رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ)
3. (فَإِن كَانَتَا أَثْنَتَيْنِ)
4. (وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ)

2. İki sakin harf arasına vasl hemzesi gelirse vasl hemzesi telaffuzdan düşürülerek harekesi birinci sakin harfe verilir. Ancak böyle olması için birinci sakin harfin med harfi olmaması gerekir. Örnek:

(لَقَدْ أَسْتَكْبَرُوا) cümlesindeki (لَقَدْ) kelimesinin son harfi olan (د) gerçekte sakindir. Ancak (أَسْتَكْبَرُوا) kelimesinde ki (س) harfi de sakin olduğundan vasl hemzesinin harekesi bir önceki harfe verilmiştir. Diğer

örnekler: (أَمْرًا رَبُّوْا)

(وَقُلِ اعْمَلُوا)

(قُلِ اللَّهُ)

Vakf ve İbtida

S. Kuran-i Kerim okuyan kimsenin yapabileceği vakıflar (duruşlar) kaç çeşittir?

C. Dört çeşit vakf vardır.

1. Tam vakf,
2. Kafi vakf,
3. Hasen vakf,
4. Kabih vakf.

S. Tam vakf nedir?

C. Lafız ve anlam bakımından kendisinden önceki veya sonraki kelime ile herhangi bir bağı olmayan kelime üzerinde vakfetmeye denir. Bakara suresinin başındaki (الْمُفْلِحُونَ) kelimesi üzerinde yapılan vakıf böyledir.

S. Kâfi vakf nedir?

C. Lafız bakımından kendisinden önceki veya sonraki kelime ile herhangi bir bağı olmayıp, mana bakımından ilişkisi devam eden bir kelime üzerinde vakfetmektir. Bakara suresinin baş tarafındaki (لَا يُؤْمِنُونَ) kelimesi üzerinde vakfetmek gibi. Çünkü (لَا يُؤْمِنُونَ) kelimesi daha sonra gelen (حَتَّمَ اللَّهُ) kelimesiyle birlikte kâfirlerle bir anlam ilişkisi vardır.

S. Hasen vakf nedir?

C. Kendinden sonraki ve önceki kelime ile lafız ve mana yönünden ilişkisi olan bir kelime üzerinde durmaktır. Ancak vakıf yapılan yerden önceki kısım kendi başına Canab-ı Hakk'ın maksadına uygun bir anlam taşır. Örneğin, Fatıha suresinde ki (الْحَمْدُ لِلَّهِ) kelimesi üzerinde yapılan vakıf caizdir, fakat kıraate kaldığı yerden devam etmek uygun olmaz.

S. Kabih vakf nedir?

C. Kendinden sonraki ve önceki kelime ile lafız ve mana bakımından ilişkisi olup, üzerinde durulunca mananın tam olmadığı veya maksadın haricinde bir mananın ortaya çıktığı vakfa denir. Örneğin, (الْحَمْدُ لِلَّهِ) lafzını bölüp (الْحَمْدُ) üzerinde yapılacak olan bir vakıf böyledir. Veya (لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ) diye vakfetmek gibi.

S. İbtida (kıraate başlayış) kaç çeşittir?

C. Caiz olan ve olmayan başlayış diye iki çeşittir.

S. Caiz olan ibtida nasıldır?

C. Manası Allah (c.c)'in muradına uygun, müstakil bir kelime üzerinden kıraate başlamaktır. Mushaf'ta belirtilen vakıf yerleri böyledir.

S. Caiz olmayan başlayış (kabih ibtida) nedir?

C. Ayetten kastedilen manayı ortadan kaldıran, bozan veya değiştiren başlayışlar böyledir. Kabih ibtida iki çeşit olur.

1. Okuyucunun öncesiyle hem lâfzen hem de manen bağlantısı olan bir kelimedenden kıraate başlaması. Mesela: (أَبِي لَهَبٍ وَتَبِّ)

Diye başlamak böyledir.

Yüce Allah'ın buyurmuş olduğu manadan başka bir anlama gelen veya

inanç esaslarına ters bir anlam ortaya çıkaran başlayış gibi. Mesela aşağıdaki ayetlerde ki

(قَالُوا *أَتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا)

(قَالُوا * إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ)

Revm ve İşmam

S. Revm nedir?

C. Yakında ki kişilerin duyabileceği hafif bir sesle harekeyi belli etmektir. Harekenin üçte biri kadar bir ses çıkarılır. Ravm, harekenin ötre ve esre olduğu yerlerde yapılır. Örnek:

Merfu: (**إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ**)

(**حَيْثُ مِنْ**)

Mecr

(**الرَّحْمَنَ الرَّحِيمَ**)

(**هَؤُلَاءِ**)

S. İşmam nedir?

C. Kelimede ötre harekesinin varlığını belirtmek için sukundan sonra dudakları ileriye doğru büzerek toplamaktır. Sağır olanlara harekeyi anlatmak için yapılır. Âmâ olanlar bu kuralı anlamazlar. Yusuf suresinde ki (**تَأْمَنَّا**) kelimesinde ki idgam edilmiş “nun” harfinin harekesi aslında ötre

olup (**تَأْمَنَّا**) şeklindedir. İşmam yapılarak burada ki ötreye işaret olunur.

Fakat (**الرَّحِيمَ**) kelimesi üzerinde vakıf yapılırsa dört durum vardır:

1. Tevassut ile okumak,
2. Kasr ile okumak,
3. Tul ile okumak,
4. Revm yaparak kasr ile okumak.

(**نَسْتَعِينُ**) kelimesi üzerinde vakıf yapılırsa yedi durum ortaya çıkar

- 1- . Kasr ile okumak,
- 2- Tevassut ile okumak,
- 3- Tul ile okumak,
- 4- Revm yaparak kasr ile okumak,
- 5- İşmam yaparak kasr ile okumak,
- 6- İşmam yaparak tevassut ile okumak,
- 7- İşmam yaparak tul ile okumak.

Not: Revm ve işmam üstün harekeli kelimelerde ve aslı müenneslik ta'sı olupta “he” diye vakıf olunan kelimelerde yapılmaz. Örnek: (**الْجَنَّةُ ، الْقِبْلَةُ**)

Aynı şekilde vasıl durumunda da sakın kalan kelimedede ve cem-i mim’i üzerinde vakıf yapılıncaya uygulanmaz. Örnek: (**فَلَاتَنْهَرَنَّ**)

Açık ve Yuvarlak(Kapalı) (ة ، ت)

S. Açık ve kapalı (ة ، ت)'lar üzerinde nasıl vakıf yapılır?

C. Müenneslik ta'sısı olan ve yuvarlak yazılan (ة ، ت) üzerinde vakıf (ه ، ه) olarak yapılır. (رِبْوَةٌ ، دَعْوَةٌ) gibi. Ancak müenneslik ta'sısı açık (ت) olarak yazılmışsa aynı şekilde sukün üzere vakıf yapılır. Örnek: (رَحْمَتٌ).

Kur'an-ı Kerim'de Sekteler

S. Sekte nedir? Ne ölçüde yapılır?

C. Sekte, okuyuş esnasında nefesi kesmeksizin iki hareke miktarı (yaklaşık bir elif) kadar sesi kesmektir. Böyle yapmakta ki amaç; manada ki karışıklık ve kapalılığı yahutta iki kelime veya cümle arasında meydana gelebilecek karışıklığı sekte ile önlemektir.

S. Hafs kıraatine göre kaç yerde sekte yapılır?

C. Dört yerde vucuben yapılır.

1. Kehf suresi : (وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ﴿١٠﴾ قَيِّمًا)
2. Yasin suresi : (مَنْ بَعَثْنَا مِنْ مَرْقَدِنَا هَذَا)
3. Kıyame suresi : (وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ)
4. Mutaffifin suresi : (كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كَذَّابِينَ)

İki yerde de sekte yapmak caizdir.

1. Hakka suresi : (مَالِيَةً ﴿١٠﴾ هَلْكَ)
2. Enfal suresinin sonu ile Tevbe suresinin başlangıcı arasında (إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٠﴾ بَرَاءَةٌ)

Tilavet Secdesi

S. Tilavet secdesi nedir, şartları, hükmü ve yapılışı nasıldır?

C. Kur'an-ı Kerim'de secde ayeti diye isimlendirilen ayetler vardır. Peygamber (a.s) bu ayetlerden birini okuduğu zaman secde yapmıştır, sahabe de o'nunla birlikte secde yapmışlardır.

Tilavet secdesinin şartları: Normal bir namazın sahih olabilmesi için şart koşulan setr-i avret, kibleye yönelmek, abdestli olmak, elbisenin ve secde mahallinin temiz olması ve niyet gibi şartlar tilavet secdesi içinde geçerlidir.

Tilavet secdesinin hükmü: Hanefî mezhebine göre okuyan ve dinleyen kişiye tilavet secdesi yapmak vaciptir. Maliki, Şafii ve Hanbelîlere göre ise sünnettir.

Tilavet secdesinin yapılışı: Hanefilere göre tilavet secdesi iftitah tekbiri, teşehhüd ve selam olmaksızın yapılacak olan tek secdeden ibarettir. Yani "Allahu ekber" denilerek secdeye gidilir ve tekrar tekbir getirilerek secdeden kalkılır.

Şafiilere göre ise, niyetten sonra iftitah tekbiri alınır ve secdeden sonra bir miktar teşehhüd yapıp selam verilir.

Tilavet secdesinin sayısı: Secde ayeti Kur'an-ı Kerim'de 14 yerde vardır. Bunlar Arafî Ra'd, Nahl, İsrâ, Meryem, Hac, Furkan, Neml, Secde, Sad, Fussilet, Necm, İnşikak ve Alak surelerindedir.

Tekbir

S. Kur'an-ı Kerim hatmedilince "tekbir" getirmenin hükmü nedir?

C. Kur'an'ı hatmettikten sonra "tekbir" getirmek sünnettir.

S. Sünnette tekbir getirmeğe sebep olan olay nedir?

C. Efendimiz (a.s)'a vahyin gelişi biraz gecikince (fetretü'l-vahy) müşrikler, "Muhammed'in Rabbi o'nu terk etti ve o'na darıldı" dediler. Cebrail Duha suresini getirince, Peygamber (a.s) "Allahu ekber" diye tekbir getirdi.

S. Tekbir lafzı nasıldır?

C. Tekbir, besmeleden önce (**الله أكبر**) demektir. Rivayetlerde (**لا اله إلا الله والله أكبر**) veya (**لا اله إلا الله والله أكبر**) şeklinde de geçmektedir.

S. Tekbir getirmeye hangi sureden başlanır ve nerede bitirilir?

C. ed-Duhâ suresini okuduktan sonra tekbire başlanır ve Nas suresini okuyuncaya kadar devam edilir.

Hafs Rivayetinin Özellikleri

S. Hafs rivayetinde hangi hususlara dikkat edilmelidir?

C. Dikkat edilmesi gereken yerler şunlardır:

1. Fussilet suresinde (**ءَأَعْجَمِي**) lafzının ikinci hemzesi teshil ile okunur.
2. Hud suresinde (**مَجْرِيهَا**) kelimesindeki (ر) harfinden sonra (ا) imale yapılıdır.
3. Rum suresinde üç yerde geçen (**ضَعْفٌ**) kelimesinin (ض) harfi hem dammeli (ötre ile) hem de fethalı okunabilir.
4. Tur suresinde ki (**الْمُصَيِّرُونَ**) kelimesi hem (**المسيطرون**) hem de (**الْمُصَيِّرُونَ**) şeklinde okunabilir.
5. Daha önce de belirtildiği üzere altı yerde sekte vardır.

Kur'an Tilavet Adabı

Kur'an-ı Kerim okuyucusunun tilavet esnasında takınması gereken bir kısım tavır ve davranışlar ve sakınması gereken bazı hususlar vardır. Ayrıca bilmelidir ki Kur'an kıraatinin bir kalbi-manevi yönü, bir de zahiri görünüşü vardır.

a. Manevi haz için on husus vardır:

1. Okuduğu kelamı anlamalı ve Kitab'ın büyüklük ve yüceliğine dikkat etmelidir. Allah (c.c)'nun kullarını bu kitap ile şereflendirmede ki nimetinin büyüklüğünün farkında olmalıdır.

2. Kıraat esnasında ta'zim içerisinde olmalı ve okuduğu şeyin insan eseri olmadığını hissetmelidir.

3. Kalbi, kıraate hazır olmalı; nefsin isteklerinden kendini kurtarmalıdır.

4. Düşünmeli ve Kur'an'ın manasını kavramaya çalışmalıdır.

5. İçselleştirmeli, her ayeti kalbinde layıkıyla özümsemelidir.

6. Kur'an-ı Kerim'de her hitabın bizzat kendisine yapıldığını düşünmeli ve bu duyguyla okumalıdır.

7. Etkilenmeli; vaid ayetlerini okurken (cehennem ve azaptan bahseden) hüzünlenmeli ve ürpermeli, va'd ayetlerini okurken (cennet ve mükâfattan bahseden) sevinmeli ve iştiyak duymalıdır.

8. Kur'an tilavetini bizzat Allah (c.c)'na yapıyormuş ve Allah'ın da mukabele ederek nimet ve ihsanda bulunduğunu hissediyormuş ayrıcalığını yaşamalıdır.

9. Kendisini Kur'an'ı anlamaktan alıkoyacak dünya sevgisi, günaha devam etme ve Kur'an'ın manasını bir taraflara çekme gibi hallerden uzaklaşmalıdır.

10. Teberri de bulunup güç ve kudretin yalnızca Allah'a ait olduğunu her daim bilmelidir.

b. Zahiri görünüş için de; kendi elbisesi ve tilavet yaptığı mahal temiz olmalı, ağız temizliğine dikkat edip güzel koku kullanmalıdır. Kıraat esnasında kibleye yönelip vakar ve sakinet ile oturmalıdır. Kıraat yaparken Mushaf tertibine riayet etmelidir.

Hatim Duası

Peygamber (a.s)’ın Kur’an-ı Kerim’i hatmedince tekrar Bakara suresinin ilk beş ayetini okuduğu rivayet olunmuştur. Ayrıca hadis-i şeriflerden Kur’an-ı Kerim okuyup bitiren kimsenin duasının müstecap olacağı ve bu sebeple dua etmesinin müstehap olduğu bilinmektedir.

Efendimiz (a.s)’ın Kur’an-ı Kerim’i hatmettikten sonra yapmış olduğu bazı dualar şöyledir.

“Allah’ım! Biz senin kullarınız, erkek kadın kullarının çocuklarıyız, varlığımız senin elindedir, senin kudretinin altındayız. Hakkımızda hükmün geçerlidir. Hakkımızda verdiğin hüküm adaletlidir. Kendine verdiğin veya kitabında indirdiğin yahut yarattıklarından birine öğrettiğin ya da senin katında bulunan gayb hazinesinden seçtiğin isimle Senden Kur’ân’ı kalbimizin baharı, gözlerimizin nuru, gönüllerimizin şifası yapmanı, sıkıntı ve kederlerimizi gidermeni dileriz. Kendilerine nimet verdiğin nebiler, sıddklar, şehitler ve salihlerle birlikte naim cennetine, selamet yurduna bizleride ulaştırmanı dileriz. Ey merhametlilerin en merhametlisi, senin rahmetinle.”

”Allahım, bu Kur’an’ı bize şifa, hidayet, önder ve rahmet kıl. Senin razı olacağın tilavetle bizleri rızıklandır. O’nun hürmetine, affedilmedik günah, giderilmemiş dert, ödenmemiş borç, şifasız hastalık, bulunmadık yitik, ıslah olunmamış fesad, rahmet olunmamış meyyit, örtülmemiş ayıp, kolaylaştırılmamış zorluk, dünya ve ahiretten senin rızana, bizim salahımıza uygun giderilmemiş ihtiyaç bırakma Ya Rabbi.”

Salat ve selam Efendimizin, âl ve ashabının üzerine olsun.

Çeviri: Abdurrahman AKKUŞ

Trondheim (Norveç) Mevlana Camii İmam-Hatibi

D.İ.B Trabzon(Türkiye) Eğitim Merkezi Öğretim Görevlisi

المقدمة الجزرية

المقدمة

- (1) يَقُولُ رَاجِي عَفْوِ رَبِّ سَامِعِ
 (2) الْحَمْدُ لِلَّهِ وَصَلَّى اللَّهُ
 (3) مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ
 (4) وَبَعْدُ إِنَّ هَذِهِ مُقَدِّمَةٌ
 (5) إِذْ وَاجِبٌ عَلَيْهِمْ مُحَاطَةُ
 (6) مَخَارِجِ الْحُرُوفِ وَالصِّفَاتِ
 (7) مُحَرَّرِي التَّجْوِيدِ وَالْمَوَاقِفِ
 (8) مِنْ كُلِّ مَقْطُوعٍ وَمَوْصُولٍ بِهَا
- مُحَمَّدُ بْنُ الْجَزَيْرِيِّ الشَّافِعِيِّ
 عَلَى نَبِيِّهِ وَمُصْطَفَاهُ
 وَمُقَرَّرِ الْقُرْآنِ مَعَ مُجِيبِهِ
 فِيمَا عَلَى قَارِئِهِ أَنْ يَعْلَمَهُ
 قَبْلَ الشُّرُوعِ أَوْلَا أَنْ يَعْلَمُوا
 لِيَلْفِظُوا بِأَفْصَحِ اللُّغَاتِ
 وَمَا الَّذِي رُسِمَ فِي الْمَصَاحِفِ
 وَتَاءِ أَنْتَى لَمْ تَكُنْ تُكْتَبُ بِهَا

باب مخارج الحروف

- (9) مَخَارِجُ الْحُرُوفِ سَبْعَةٌ عَشْرُ
 (10) لِلْجَوْفِ: أَلِفٌ وَأُخْتَاهَا ، وَهِيَ
 (11) ثُمَّ لِأَقْصَى الْخَلْقِ هَمْزٌ هَاءُ
 (12) أَدْنَاهُ غَيْنٌ خَاوُهَا وَالْقَافُ
 (13) أَسْفَلُ وَالْوَسْطُ فَجِيمُ الشَّيْنِ يَا
 (14) الْأَضْرَاسَ مِنْ أَيْسَرَ أَوْ يَمَنَاهَا
 (15) وَالتُّونُ مِنْ طَرَفِهِ تَحْتُ اجْعَلُوا
 (16) وَالطَّاءُ وَالذَّالُ وَتَا مِنْهُ وَمِنْ
 (17) مِنْهُ وَمِنْ فَوْقِ التَّنَائِيَا السُّفْلَى
 (18) مِنْ طَرَفَيْهِمَا وَمِنْ بَطْنِ الشَّقَةِ
 (19) لِلشَّقَتَيْنِ الْوَاوُ بَاءٌ مِيمُ
- عَلَى الَّذِي يَخْتَارُهُ مَنْ اخْتَبَرَ
 حُرُوفٌ مَدَّةٌ لِلْهُوَاءِ تَنْتَهِي
 وَمِنْ وَسَطِهِ : فَعَيْنٌ حَاءُ
 أَقْصَى اللِّسَانِ فَوْقُ ثُمَّ الْكَافُ
 وَالضَّادُ مِنْ حَافِيهِ إِذْ وَلِيَا
 وَاللَّامُ أَدْنَاهَا الْمُتَنَاهَا
 وَالرَّاءُ يَدَايِهِ لِظَهْرِ أَدْخَلُوا
 غَايَا التَّنَائِيَا وَالصَّفِيرُ مُسْتَكِنٌ
 وَالطَّاءُ وَالذَّالُ وَتَا لِلغَايَا
 فَالْفَا مَعَ اطَّرَافِ التَّنَائِيَا الْمُشْرِفَةِ
 وَغَنَّةٌ مَخْرَجُهَا الْخَيْشُومُ

باب الصفات

- (20) صِفَاتُهَا جَهْرٌ وَرِخْوٌ مُسْتَفِيلٌ
 (21) مَهْمُوسُهَا [فَحَنَّهُ شَخْصٌ سَكَتَ]
 (22) وَيَيْنٌ رِخْوٌ وَالشَّدِيدُ [لِإِنْ عَمَرُ]
 (23) وَصَادٌ صَادٌ طَاءٌ طَاءٌ مُطَبَّقَةٌ
 (24) صَفِيرُهَا صَادٌ وَزَائِي سَيْنٌ
 (25) وَآوٌ وَيَاءٌ سَكَتًا وَانْفَتْحًا
 (26) فِي اللَّامِ وَالرَّاءِ وَيَتَكْرِرُ جُعِلَ
- مُنْفَتْحٌ مُصَمَّمَةٌ وَالضَّادُ قَلْبٌ
 شَدِيدٌ لَفْظٌ [أَجْدُ قَطْبٌ بَكْتٌ]
 وَسَبْعٌ غَلْوٌ خُصَّ ضَعْفُ قَطْبٍ حَصْرٌ
 وَقَرٌّ مِنْ لَبِّ الْحُرُوفِ الْمُذَلَّقَةِ
 قَلْبَلَةٌ قَطْبٌ جَدٌّ وَاللَّيْنُ
 قَبْلَهُمَا وَالْإِنْحِرَافُ صُحْحًا
 وَلِلتَّقَشِّي الشَّيْنِ صَادًا اسْتِطَانٌ

باب التجويد

- (27) وَالْأَخْذُ بِالتَّجْوِيدِ حَتَّمٌ لَازِمٌ
 (28) لِأَنَّهُ بِهِ الْإِلَهَةُ أَنْزَلَتْ
 (29) وَهُوَ أَيْضاً جَلِيَّةُ التَّلَاوَةِ
 (30) وَهُوَ إعْطَاءُ الْحُرُوفِ حَقَّهَا
 (31) وَرُدُّ كُلِّ وَاحِدٍ لِأَصْلِهِ
 (32) مُكَمَّلاً مِنْ غَيْرِ مَا تَكَلَّفِ
 (33) وَلَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ تَرْكِهِ
- مَنْ لَمْ يُجَوِّدِ الْقُرْآنَ آثِمٌ
 وَهَكَذَا مِنْهُ إِلَيْنَا وَصَالاً
 وَزِيَّاتُهُ الْأَدَاءِ وَالْقِرَاءَةِ
 مِنْ صِفَةِ لَهَا وَمُسْتَحَقَّهَا
 وَاللَّفْظُ فِي نَظِيرِهِ كَمِثْلِهِ
 بِاللُّطْفِ فِي التَّنْطِقِ بِأَلَا تَعْسُفِ
 إِلَّا رِيَاضَتُهُ امْرِئٍ بِفِغْكَه

باب الترفيق واستعمال الحروف

- (34) فَرَقَقْنِ مُسْتَعِلاً مِنْ أَحْرَفِ
 (35) كَهَمْزِ الْحَمْدِ أَعُوذُ إِهْدِنَا
 (36) وَلِيَتَلَطَّفَ وَعَلَى اللَّهِ وَلَا الضُّ
 (37) وَبَاءٌ بَزَقَ بَاطِلٌ بِهِمْ بِدِي
 (38) فِيهَا وَفِي الْجِيمِ كَحَبِّ الصَّبْرِ
 (39) وَبَيْنَ مَقْلَقِلاً إِنْ سَكْنَا
 (40) وَحَاءٌ حَصْحَصَ أَحَطَّتْ الْحَقُّ
- وَخَاذِرُنْ تَفْخِيمَ لَفْظِ الْأَلْفِ
 أَلَلَّةٌ تُمَّ لَامٌ لِلَّهِ لَنَا
 وَالْمِيمِ مِنْ مَخْمَصَةٍ وَمِنْ مَرَضٍ
 وَآخِرُصَ عَلَى الشَّدَّةِ وَالْجَهْرِ الْبَدِي
 وَرَبْوَةٌ اجْتُنَّتْ وَحَجَّ الْفَجْرِ
 وَإِنْ يَكُنْ فِي الْوَقْفِ كَانَ أَبِينَا
 وَسَيْنٌ مُسْتَقِيمٍ يَسْطُوا يَسْتَقُوا

باب الرءاء

- (41) وَرَفَّقَ الرَّاءُ إِذَا مَا كُسِرَتْ
 (42) إِنْ لَمْ تَكُنْ مِنْ قَبْلِ حَرْفِ اسْتِعْلَاءِ
 (43) وَالْخَلْفِ فِي فَرْقٍ لِكُسْرِ يُوجَدُ
- كَذَاكَ بَعْدَ الْكُسْرِ حَيْثُ سَكَتَتْ
 أَوْ كَانَتْ الْكُسْرَةُ لَيْسَتْ أَصْلاً
 وَأَخْفَ تَكْرِيراً إِذَا تُشَدُّ

باب اللامات

- (44) وَفَخِّمِ السَّلامَ مِنْ اسْمِ اللَّهِ
 (45) وَحَرْفَ الْإِسْتِعْلَاءِ فَخِّمَ وَأَخْصَصَا
 (46) وَبَيْنَ الْإِطْبَاقِ مَنْ أَحَطَّتْ مَعِ
 (47) وَآخِرُصَ عَلَى السُّكُونِ فِي جَعَلْنَا
 (48) وَخَلَّصَ انْفِتَاحَ مَخْذُوراً عَسَى
 (49) وَرَاعَ شِدَّةً بِكَافٍ وَبَتَا
 (50) وَأَوْلَى مِثْلَ وَجِنْسٍ إِنْ سَكُنْ
 (51) فِي يَوْمٍ مَعِ قَالُوا وَهُمْ وَقُلْ نَعَمْ
- عَنْ فَتَحِ أَوْ ضَمِّ كَعْبِدُ اللَّهِ
 الْإِطْبَاقُ أَقْوَى نَحْوُ قَالَ وَالْعَصَا
 بَسَطَتْ وَالْخَلْفُ بِنَخْلَفُكُمْ وَقَعَ
 أَنْعَمْتَ وَالْمَعْضُوبِ مَعِ ضَلَلْنَا
 خَوْفَ اشْتِبَاهِهِ بِمَخْذُوراً عَصَى
 كَشِيرُكُمْ وَتَنْوَفَى فِتْنَتَا
 أَذْغَمَ كَقُلْ رَبِّ وَبَلْ لَا وَأَبْنِ
 سَبَّحَهُ لَا تَرْغُ قُلُوبٌ فَانْتَمَ

باب الضاد والطاء

- (52) وَالضَّادَ بِاسْتِطَالَةٍ وَمَخْرَجَ فِي الطَّعْنِ ظِلَّ الظُّهْرِ عَظِيمَ الْحِفْظِ
- (53) لَظَى شَوَاطِظَ كَظْمٍ ظَلَمًا
- (54) أَظْفَرَ ظَنًّا كَيْفَ جَا وَعَظَّ سَوَى
- (55) وَظَلَّتْ ظَلْمُكُمْ وَيُرُومُ ظَلُّوا
- (56) يَظْلُلْنَ مَحْظُورًا مَعَ الْمُحْتَظَرِ
- (57) إِلَّا بُوَيْلٌ هَلْ وِ أَوْلَى نَاصِرَهُ
- (58) وَالْحَطُّ لَا الْحِصُّ عَلَى الطَّعَامِ
- (59) مَيَّزُ مِنَ الطَّاءِ وَكُلَّهَا تَجِي
- أَيْقُظُ وَأَنْظُرُ عَظِيمَ ظَهْرِ اللَّفْظِ
- أَغْلَظُ ظَلَامَ ظَفْرِ أَنْتَظِرُ ظَمًّا
- عَضِينَ ظَلَّ التَّحْلِيلُ زُخْرَفٍ سَوَا
- كَالْحَجْرِ ظَلَّتْ شَعْرًا نَظَّلَ
- وَكُنْتُ فَظًّا وَجَمِيعَ النَّظْرِ
- وَالغَيْظُ لَا الرَّعْدِ وَهُودٍ قَاصِرَهُ
- وَفِي صَنِينِ الْخِلَافِ سَامِي

باب التحذيرات

- (60) وَإِنْ تَلَاقَيْتُمَا الْبَيِّنَانِ لِأَرْزَمِ
- (61) وَاصْطَرَّ مَعَ وَعَظَّتْ مَعَ أَفْضَتُمْ
- أَنْقَضَ ظَهْرَكَ يَعْضُ الظَّالِمِ
- وَصَفَّ هَا جِبَاهُهُمْ عَلَيَّهِمْ

باب الميم والنون المشددتين والميم الساكنة

- (62) وَأَظْهَرَ الْعُبَّةَ مِنْ نُونٍ وَمِنْ
- (63) الْمِيمِ إِنْ تَسَكَّنْتَ بَعْنَةَ لَدَى
- (64) وَأَظْهَرْنَهَا عِنْدَ بَاقِي الْأَحْرَفِ
- مِيمٍ إِذَا مَا شُدِّدًا وَأَخْفَيْنِ
- بَاءً عَلَى الْمُخْتَارِ مِنْ أَهْلِ الْأَدَا
- وَاحْدَرُ لَدَى وَآوٍ وَقَا أَنْ تَخْتَفِي

باب حكم التنوين والنون الساكنة

- (65) وَحَكْمُ تَنْوِينِ وَنُونٍ يُلْفِي
- (66) فَعِنْدَ حَرْفِ الْحَلْقِ أَظْهَرَ وَأَدْغَمَ
- (67) وَأَدْغَمَنَ بَعْنَةَ فِي يُومِنُ
- (68) وَالْقَلْبُ عِنْدَ الْبَاءِ بَعْنَةَ كَذَا
- إِظْهَارُ ادْغَامِ وَقَلْبِ اخْفَا
- فِي اللَّامِ وَالرَّاءِ لَا بَعْنَةَ لَزِمَ
- إِلَّا بِكَلِمَةٍ كَدُنْيَا عَنُونُوا
- الْإِخْفَاءُ لَدَى بَاقِي الْخُرُوفِ أَخِذَا

باب المدود

- (69) وَالْمَدُّ لِأَرْزَمٍ وَوَاجِبٌ أَتَى
- (70) فَلَأَرْزَمٍ إِنْ جَاءَ بَعْدَ حَرْفِ مَدِّ
- (71) وَوَاجِبٌ إِنْ جَاءَ قَبْلَ هَمْزَةٍ
- (72) وَجَائِزٌ إِذَا أَتَى مُنْفَصِلًا
- وَجَائِزٌ وَهَوٌ وَقَصْرٌ ثَبَّتَا
- سَاكِنَ خَالَيْنِ وَبِالطُّولِ يَمُدُّ
- مُنْفَصِلًا إِنْ جُمِعَا بِكَلِمَةٍ
- أَوْعَرَضَ السُّكُونُ وَقَفًا مُسْجَلًا

باب معرفة الوقوف

- (73) وَبَعْدَ تَجْوِيدِكَ لِلْحُرُوفِ
 (74) وَالْأَيْتَادِ وَهِيَ تُفَسِّمُ إِذْنَ
 (75) وَهِيَ لِمَا تَمَّ فَإِنْ لَمْ يُوجَدِ
 (76) فَالْتَامَ فَالْكَافِي وَ لَفْظاً فَا مَنَعَنْ
 (77) وَعَيْرُ مَا تَمَّ فَيُحْيِ وَلَهُ
 (78) وَلَيْسَ فِي الْقُرْآنِ مِنْ وَقْفٍ وَجِبَ
- لَأَبَدٍ مِنْ مَعْرِفَةِ الْوُقُوفِ
 ثَلَاثَةٌ تَامَ وَكَافٍ وَحَسَنٌ
 تَعَلَّقَ أَوْ كَانَ مَعْنَى فَا بَتَدَى
 إِلَّا رُؤْسَ الْآيِ جَوَّزَ فَالْحَسَنُ
 الْوَقْفُ مُضْطَرَأً وَيُبَدَأُ قَبْلَهُ
 وَلَا حَرَامَ غَيْرَ مَالِهِ سَبَبَ

باب المقطوع والموصول وحكم التاء

- (79) وَاعْرِفْ لِمَقْطُوعٍ وَمَوْصُولٍ وَتَا
 (80) فَاقْطَعْ بَعْشَرَ كَلِمَاتٍ أَنْ لَا
 (81) وَتَعْبُدُوا يَا سَيِّدِي هُوَذَا لَا
 (82) أَنْ لَا يَقُولُوا لَا أَقُولُ إِنْ مَا
 (83) نُهُوا اقْطَعُوا مِنْ مَا بِرُومٍ وَالنِّسَا
 (84) فَصَلَّتِ النَّسَا وَذَبَحَ حَيْثُ مَا
 (85) الْأَنْعَامِ وَالْمَفْتُوحِ يَدْعُونَ مَعَا
 (86) وَكُلَّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَاخْتَلِيفَ
 (87) خَلَفْتُمُونِي وَاشْتَرَوْا فِي مَا اقْطَعَا
 (88) ثَانِي فَعَلَنْ وَقَعَتْ رُومٌ كِلَا
 (89) فَأَيْنَمَا كَالْتَحَلِّ صِلَ وَ مُخْتَلِيفَ
 (90) وَصِلَ فَإِلْمُ هُوَذَا أَلَنْ نَجْعَلَا
 (91) حَجُّ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَقَطَعُهُمْ
 (92) وَمَالَ هَذَا وَاللَّذِينَ هَوَّلَا
 (93) وَوَزَّنُوهُمْ وَكَالْوَهُمْ صِلَ
- فِي مُصْحَفِ الْإِمَامِ فِيمَا قَدْ أَتَى
 مَعَ مَلْجَبٍ وَلَا إِلَهَ إِلَّا
 يُشْرِكُنْ تُشْرِكُ يَدْخُلْنَ تَعَلُّوا عَلَى
 بِالرَّعْدِ وَالْمَفْتُوحِ صِلَ وَعَنْ مَا
 خُلِفَ الْمُتَافِقِينَ أَمْ مَنْ أَسَّسَا
 وَأَنْ لَمْ الْمَفْتُوحِ كَسُرُ إِنْ مَا
 وَخُلِفَ الْأَنْفَالِ وَنَحَلَ وَقَعَا
 رُدُّوا كَذَا قُلْ بِنَسَمَا وَالْوَصْلُ صِفَ
 أَوْحَى أَفْضَلُ اشْتَهَتْ يَبْلُو مَعَا
 تَنْزِيلَ شُعْرَاءٍ وَعَيْرَ ذِي صِلَا
 فِي الشُّعْرَا الْأَحْزَابِ وَالنِّسَا وَصِفَ
 نَجْمَعُ كَيْلَا تَحَزَّنُوا تَأَسَّؤَا عَلَى
 عَنْ مَنْ يَشَاءُ مَنْ تَوَلَّى يَوْمَ هُمْ
 تَ جِينَ فِي الْإِمَامِ صِلَ وَوَهَلَا
 كَذَا مِنْ أَلِ وَهَذَا لَا تَفْصِلَ

باب التاءات

- (94) وَرَحِمَتْ الزُّخْرِفِ بِالتَّاءِ زَبْرَهُ
 (95) نَعْمَتْهَا ثَلَاثُ نَحْلٍ اِبْرَهُمْ
 (96) لَقَمَانُ ثُمَّ فَاطِرٌ كَالطُّورِ
 (97) وَأَمْرَاتُ يُوسُفَ عِمْرَانَ الْقَصَصِ
 (98) شَجَرَتِ الدُّخَانِ سُنتٌ فَاطِرِ
 (99) قُورَتْ عَيْنِ جَبَّتْ فِي وَقَعَتْ
 (100) أَوْسَطُ الْأَعْرَافِ وَكُلُّ مَا اخْتَلَفَ
- الْأَعْرَافِ رُومِ هُوْدِ كَافِ الْبَقَرَةِ
 مَعَا أَجِيرَاتُ عُقُودُ الثَّانِ هَمْ
 عِمْرَانُ لَعْنَتْ بِهَا وَالتُّورِ
 تَحْرِيمِ مَعْصِيَتِ بَقْدُ سَمِعَ يُخَصِّصُ
 كُلاً وَالْأَنْفَالِ وَحَرْفِ غَافِرِ
 فَطَرَتْ بَقِيَّتِ وَأَبْنَتْ وَكَلِمَتْ
 جَمْعًا وَفَرْدًا فِيهِ بِالتَّاءِ غُرْفِ

باب همز الوصل

- (101) وَأَبْدَأُ بِهَمْزِ الْوَصْلِ مِنْ فِعْلِ بَضَمَ
 (102) وَأَكْسِرُهُ حَالَ الْكُسْرِ وَالْفَتْحِ وَفِي
 (103) ابْنِ مَعَ ابْنَةِ امْرِئٍ وَأَتْنَيْنِ
- إِنْ كَانَ ثَالِثٌ مِنَ الْفِعْلِ يُضَمُّ
 الْأَسْمَاءُ غَيْرَ السَّلَامِ كَسْرَهَا وَفِي
 وَأَمْرًا وَأَسْمٍ مَعَ اثْنَيْنِ

باب الروم والاشمام

- (104) وَحَاذِرِ الْوَقْفِ بِكُلِّ الْحَرْكَةِ
 (105) إِلَّا يَفْتَحُ أَوْ يَنْصَبُ وَأَشْمُ
- إِلَّا إِذَا رُمَتْ فَبَعْضُ حَرْكِهِ
 إِشَارَةٌ بِالضَّمِّ فِي رَفْعٍ وَضَمِّ

الخاتمة

- (106) وَقَدْ تَقَضَّى نَظْمِي الْمُقَدِّمَةَ
 (107) أَيْبَاتُهَا قَافٌ وَزَائِيٌّ فِي الْعَدْدِ
 (108) وَالْحَمْدُ لِلَّهِ لَهَا خِتَامُ
 (109) عَلَيَّ النَّبِيِّ الْمُصْطَفَى وَاللَّهِ
- مِنِّي لِقَارِي الْقُرْآنِ تَقْدِيمَةَ
 مِنْ يُحْسِنِ التَّجْوِيدَ يَطْفُرُ بِالرَّشْدِ
 ثُمَّ الصَّلَاةُ بَعْدُ وَالسَّلَامُ
 وَصَحْبِهِ وَتَابِعِي مِنْوَالِهِ

تم بحمد الله متن الجزرية

KAYNAKLAR

<p>حسني شيخ عثمان</p>	<p>حق التلاوة</p>
<p>عزت عبید دعاس</p>	<p>فن التجويد</p>
<p>الشيخ محمد محمود</p>	<p>هداية المستفيد في علم التجويد</p>
<p>امين سعيد باوزير</p>	<p>المختار المفيد في علم التجويد</p>
<p>د.قحطان عبد الرحمن الدوري د.فرج توفيق وليد</p>	<p>قواعد التلاوة</p>
<p>د.محمد محمود عبد الله</p>	<p>اوضح البيان في احكام تلاوة القران</p>
<p>الشيخ عبد الوهاب دبس وزيت</p>	<p>هداية الرحمن في تجويد القران</p>
<p>الحاج محي عبد القادر الخطيب</p>	<p>كفاية المستفيد في فن التجويد</p>
<p>كمال الدين الطائي</p>	<p>رسالة في قواعد التلاوة</p>

